

7d

2013 m. vasario 8 d., penktadienis

Nr. 6 (1020) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i j a

Brangūs skaitytojai,

Kviečiame tapti kultūros rėmėjais!
Skirkite 2 proc. savo pajamų mokesčio „7 meno dienos“ – leidiniui, pelnusiam išrankių skaitytojų dėmesį.

Pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512, nurodykite VŠĮ „7 meno dienos“ įmonės kodą
302725178.

Reikalingą formą galima užpildyti interneite **Mokesčių inspekcijos tinklalapyje** www.vmi.lt (nuorodoje „Formos“ išrašykite FR0512 ir užpildykite PDF formato blanką).

Dėkojame visiems, praėjusiais ir ankstesniais metais mus palaikiusiems.

3*Pokalbis su kompozitoriumi Gintaru Sodeika*

„Kareivė Žana“

4*Tarptautinis Roterdamo kino festivalis***6***Eugenijaus Varkulevičiaus-Varklio tapyba***8***Apie kavą ir Kavafij*

Istorijos staigmenos

*Paroda „Lentvario bažnyčia ir jos dekoras 1905–1943“***Laima Laučkaitė**

Kamerinis Bažnytinio paveldo muziejus paskutiniu metu traukia itin aktyvia, visapusia – edukacine ir dailėtyrine veikla. Vienas naujausių jo renginių – 2012 m. gruodžio pabaigoje muziejuje atidaryta paroda „Lentvario bažnyčia ir jos dekoras 1905–1943“ su šukiui „At-askrime savajį paveldą“. Gausūs Lietuvos bažnytinio meno turtai, išskyrus pačią vertingiausią dalį – Katedros lobyno bei Vilnius ir kitų senų bažnyčių kolekciją, saugomą Bažnytinio paveldo muziejuje, menkai pažįstami platesnei publicai. Apie provincijos bažnyčiose sukauptas meno vertybes išmano tik specialistai. Lietuvos kultūros tyrimų institute mokslininkų grupelė leidžia daugiatomį išsamų veikalą „Lietuvos sakralinės dailės katalogas“, pristatantį bažnyčiose esančias dailės vertybes ir sudarytą geografiniu principu. Tačiau kol kas ištirti tik pietų Lietuvos, pradėti šiaurės Lietuvos regionai, tad vienos šalies bažnyčių paveldo panoramos teks gerokai palaukti. O provincijos bažnyčiose slypinčių įdomybų dar daug: vienos iš jų, Lentvario bažnyčios, paveldo staigmenas kaip tik ir pristato paroda muziejuje. Netikėti menotyriniai atradimai – nežinoma dokumentinė, meninė medžiaga iš Lentvario bažnyčios archyvo, Torunės Mikalojaus Koperniko universiteto bibliotekos bei Varšuvos nacionalinio muziejaus atvėrė intriguojančią bažnyčios statymo ir jos puošybos istoriją. Dalį parodos eksponatų, liturgijoje nebenaudojamus bažnytinius reikmenis, bažnyčios architektūros, dekoro projektus ir dokumentaciją Lentvario bažnyčios klebonas knygias Gintaras Petronis perleido Bažnytinio paveldo muziejui, nes pati bažnyčia neturi sėlygų tinkamai juos saugoti.

Kas yra Lentvaris? Koks jis šiandien ir koks buvo prieš šimtą metų? Lentvario dvaro savininkas grafas Vladislovas Tiškevičius (1865–1936)

Jurgis Hopenas. Lentvario bažnyčios apsidės dekoras projekto. 1924 m.

A. BALTENO NUOTR.

sumanė plataus užmojo viziją. Teisininkas, visuomenės veikėjas, kolekcininkas, meno žinovas, jis buvo ne tik aristokratas, bet ir apsukrus verslininkas. Paveldėjęs Lentvario dvarą, rūpinosi tuo ne tik savo šeimos, bet ir visuomenės labui. Dėl modernios susisiekimo priemonės, geležinkelio, nutiesto pro Lentvarį, tuometinis kaimas (net ne bažnytkaimis) išaugo iki miestelio. O koks miestelis be bažnyčios? Geležinkelio miestelis buvo lengvai pasiekiamas iš Vilniaus, tad grafas nusprendė paversti Lentvarį vilniečių rekreacijos vieta. XX a. pradžioje Lentvaryje buvo rūmai, Eduardas André projektuotas parkas, greta iškastas dirbtinis ežeras, jo pakrantėje iškili restoranas „Riviera“, pastatytas sekant Prancūzijos Rivjeros kurorto pavyzdžiu. Čia buvo visas pramogų kompleksas – restoranas, kavinės, prieplauka su valtimis, kuriomis galėjai išvyktis ežere, sporto ir žaidimų aikštėlės; vyko koncertai, kaukių baliai. XX a. pradžioje tai buvo moderni ir populiarė vilniečių poilsio vieta, skirta

vidurinėjai klasei, vasarą traukus pasiturinčius gyventojus.

Keletą metų praleidęs Vakarų Europoje, Tiškevičius gerai ją pažinojo, tad jo Lentvaris turėjo viiloti vakarietiška vizija: kurortine poilsiauviete, primenančia garsiąją prancūzų Rivjerą, angliskais Tudorų stiliumis rūmais, itališka Lombardijos gotikos bažnyčia. Aistrinės senosios dailės kolekcininkas, istorizmo gerbėjas, gotikos mėgėjas, jis Lentvaryje norėjo matyti neogotikos šelevrus: 1899 m. baigė rūmų perstatymą anglų gotikos – Tudorų stiliumi, o XX a. pradžioje sumanė Lentvario bažnyčią perstatyti pagal garsiosios Milano katedros pavyzdį. Ši katedra, žyminti gotikos perėjimą į renesansą, žavėjo Milane 1905–1906 m. gyvenusį grafą, tad pagal ją užsakė Lentvario bažnyčios projektą italių architektui Orsino Bongi. Iki Pirmojo pasaulinio karo padėti Viešpaties Apreiškimo Šv. Mergelei Marijai bažnyčios pamatai, nupirktos me-

NUKELTA | 7 PSL.

Londonas – puiki vieta „kempinėms“

Pokalbis su choreografe leva Kuniskis

Monika Jašinskaitė

Dar negirdėta lietuvių choreografė Londono pristato naują šokio spektaklį – prieš kelias savaites mīrgėjo Lietuvos žiniasklaida. Taip buvo pranešta apie Vilniuje gimusios ir augusios, dabar Jungtinės Karalystės sostinėje gyvenančios levos Kuniskis (g. 1982) premjerą „Išėjau pieno“ („Gone to Get Milk“). Kadais taupiusi pinigus, kad tik galėtų pamatyti festivalio „Naujasis Baltijos šokis“ spektaklius, šiandien ji jau baigusi Midleseko universiteto šokio studijų programą ir žengia į profesionalią šokio sceną šiuolaikinio šokio centre „The Place“.

Judesio menas Tau pažystamas nuo vaikystės. Tavo tėtis vadovavo pantomimos būreliai, pati lankei Jekaterinos Deineko šokio pamokas. Vis dėlto atvykusi į Londoną iš pradžių studijavai grafinį dizainą ir fotografiją. Kodėl galiusiai pasirinkai šokį?

Kitas specialybes studijavau ieškodama savo vietas. Nors man visada labai patiko šokis, nemaniau, kad galėčiau jį studijuoti. Atrodė, kad jei nešokau baletu nuo 3 metų, tai jau niekada šokėja nebūsiu. Esu labai laiminga, kad klydau!

Dirbt fotostudioje sunku. Mėgau savo darbą, bet pritrūkdavau motyvacijos. Šokio studijoje irgi ne visada lengva. Būna sunku ir fiziškai – nuolatos esu nusėtas mėlynėmis, maudžia raumenis, ir kūrybiškai – pasitaiko dvejonių, netikrumo akimirkų, kartais atsitenkri į akliną sieną (tokiai atvejais niekas negelbsti taip, kaip šokėjų, su kuriais dirbu, tikėjimas). Bet šokycje man niekada netrūksta motyvacijos, kad ir kaip būtų sunku. Šis jausmas – įrodymas, kad tikrai radau savo vietą.

Lietuvoje vis daugėja šokėjų ir choreografų, studijas baigusių užsienyje. Agnija Šeiko mokėsi Roterdamo šokio akademijoje, Loreta Juodkaitė, Austėja Vilkaitytė – Zalcburgo eksperimentinėje šokio mokykloje. Kodėl pasirinkai šokio studijas Londono? Kaip Tau atrodo, koks yra svarbiausias studijų ten privalus?

Kad pasirinkau Londoną – atsiptinumas. Jau tada buvau iki au-

sų įsimylėjusi šį miestą ir nenorėjau vykti kitur. Studijoms išsirinkau pusiau akademinių kursų (jei tiksliau, jis buvo 60% praktinis ir 40% teorinis), nes norėjau susipažinti ne vien su šiuolaikinio šokio technikomis, bet ir su kontekstu. Taip pat dažnai vaikščiojau į pamokas „The Place“ ir kitur, kad išgyčiau naujų įgūdžių.

Šiame mieste viskas yra ant slenkščio. Gali rasti (beveik) bet kurios metodikos ir lygio pamokas. Cia atradau ir savo mėgstamą *Gaga* metodą (dabar svajoju vykti į Tel Avivą ir mokytis jo iš „Batsheva“ kolektyvo). Yra gausybė gerų kontaktinės improvizacijos grupių, gali rinktis, kuris vadovas tau labiau patinka. Prieš porą metų atsirado pirmoji *Flying Low* technikos mo-

guose pasaulyje. Kaip sekasi su jais susikalbėti?

Esu šokusi savo pastatyme – kartu su choreografe Anuska Fernández sukūrėme „Clothes“ („Drabuziai“). Kūrybinis procesas buvo sunkus – neįmanoma būti šokėju ir stebėtoju vienu metu. Po spektaklio abi dievagojomės, kad savo darbuose daugiau niekada nešokime. Nors kartais galvodaama apie „Gone to Get Milk“ pasvarstau, kurios iš merginų vaidmenį norėčiau perimti – žinau, kad atlikčiau tiksliai taip, kaip išsivaizduoju. Bet be kitų šokėjų niekad nepasiekiau tokio rezultato. Todėl kol kas šoku tik kitų choreografų kūriniuose.

Spektakliui šokėjus suradau per atranką. Vedžiau kūrybines dirbtutes, daviau užduotis ir žiūrėjau,

Jungtinėje Karalystėje šokėjų pasirinkimas gerokai platesnis nei Lietuvoje – daugiau žmonių, daugiau fizinių tipų, didesnė įvaldytu technikų įvairovė... Ar pakanka, kad atlikėjai būtų techniški?

Technika man turbūt nėra tiek svarbi, kiek charakteringumas ir kūno išraiška. Idomu, kai šokėjai į pastatymą gali įnešti ką nors unikalaus, savito. Žiūriu, kaip jie interpretuoja judesį, kaip improvizuoja, ar kuria patys. Svarbus jų ekspresyvumas – visi trys „Gone to Get Milk“ šokėjai yra puikū aktoriai.

Šokėjai turi pajauti, ką ir kodėl jie atlieka, paviršutinis judesio atlirkimas neturi prasmės. Didžiausias komplimentas, kurį esu gavusi iš Zoe, Charlie'o ir Helen – kad aš ištraukiau į paviršių jų tikruosis būdo bruožus, pasirodymo metu jie jaučiasi savimi, neapsimetinėja. Vadinasi, per atranką pasirinkau teisingai ir studijoje sugebėjau viską paaškinti.

Kokiomis temomis įdomiausia kalbėti per kūno judesį? Kas atrodo aktualu, iš ko semiesi medžiagos, įkvėpimo?

Viskas, ką darau, remiasi emocija. Pradinė idėja gali kilti iš bet kur, tuomet ją gliaudau tol, kol ištrauki pagrindines emocines sąsajas. Pavyzdžiu, „Gone to Get Milk“ pradėjo megztis žiūrint į tapytojo Franciso Bacono paveikslus. Paskui ilgai nešiojaujus jausmą, kol išsiaiškinau, kuo jis man artimas. Tada jau čiau į studiją.

Scenoje abstrakčią emociją jungiu su būties temomis, nes tai vieniam atpažystama. Taip pat man įdomu, kaip kūnas reaguoja ir išreiškia emociją. Kokiu judesiu tam pa neviltis, ižlumas, apatija. Darbuose vengiu judesiu, galinčiu atsirasti vien estetikos sumetimais. Turiu jiems rasti pateisinimą, o jei nerandu – tenka išmesti.

Žinoma, vaizdinės estetikos netrūksta – šokis juk yra vaizdinis menas. Jaučiu ir fotografijos įtaką – galvoje kaip mažytes nuotraukas kuriu vaizdus, juose ieškau simbolikos, o kartais – tiesiog grožio (žinoma, jis turiu pateisinti!). Taip spektaklyje „Gone to Get Milk“ atsirado apelsinai.

Lietuvoje vis labiau šaknis leidžia Vakaruose populiarus konceptua-

lusis menas, kuris apeluoja į žmogaus loginį mąstymą. Kodėl emocija tokia svarbi?

Užkabindamas emociją palieki gilesnę žymę. Mégini kurti taip, kad ne visos kortos būtų iškart atvertos, o žiūrovas galėtų semtis iš savo patirties ir sukurti savo turinį. Po „Gone to Get Milk“ premjeros girdžiu labai įdomių atsiliepimų ir įvairių interpretacijų. Vadinasi, išėjė iš salės žmonės galvoja apie spektaklį, jis juos paliektė.

Žinoma, man ir pačiai emocija yra svarbi. Praeities įvykius labiau pamenu kaip pojūčius, išgyvenimus: galu neprisiminti laiko, vienos, bet išgyventa emocija išlieka ryški.

Kuo ypatina britų šokio scena, kokios jos tendencijos? Kokie kūrėjai Tau įdomiausi? Kur reikytų išūrėti šokio Londono?

Su draugais dažnai juokaujame, kad šokis yra benamis: eksperimentai ir naujausi atradimai vyksta manžuose neprisklausomuose teatruose (vadinamuose „fringe theatre“), apliečiose gamyklose, kavinėse, kurių savininkai mėgsta šokį, gatvėse, po tiltais ir t.t. Vienas svarbiausiu eksperimentinio darbo centrų yra „Chisenhale Dance Space“, jo istorija siekia jau 40 metų. Žinoma, yra tokie šokio namai kaip „Sadlers Wells“, „The Place“, šiuolaikinio meno erdvė „Barbican“. Bet visada ieškoma naujų būdų, kaip pritraukti žiūrovą, pasidalinti savo idėjomis. Tai yra nuostabu!

Kokie artimiausi planai? Esi užsiminęs apie naujų projektą. Kas tai bus?

Dabar visa energija sutelktā į „Gone to Get Milk“. Po premjeros iškilo daugybė klausimų. Vėl lekiame su šokėjais į studiją, iš naujo narplojame, nagrinėjame, ar tais „žodžiais“ viską išsakėme. Pasirodymo metu išlindo detalės, kurių iki tol nepastebėjau. Jas dabar reikia šluoti. Tad premjera – dar ne darbo pabaiga.

Naujam projektui renku medžiagą, tyrinčiu, ieškau šokėjų. Tai bus intymus darbas, kurio pagrindas – šokėjų autobiografija, tarsi jų die noraiščiai. Spektaklis bus sudarytas iš solo pasirodymų. Galbūt ir man atsiras proga šokti savo pačios darbe.

„Išėjau pieno“

NUOTRAUKA IŠ WWW.JUDITAKUNIS.COM

kytoja. Vardinu tai, kas man artima, ir įdomu, bet iš tiesų Londono galiau rasti labai daug visko!

Jei kūrybai pritrūksta įkvėpimo, čia ir parodos, pasirodymai, kitokie renginiai, kursai, paskaitos – tik spék! Ir kad tik piniginė atlaikytų! Be to, Londonas – tokis miestas, kuriamo yra viesos visokio plauko žmonėms, įvairiems pomégiamis ir stiliumis. Susiburia nuostabūs žmonės, jie tave įkvėpia, išmoko kažko naujo, palaiko. Net ir tie, kurie nesupranta tokios estetikos, kokiai aš kuriu, vis tiek paremia, paskatina. Cia visi visada kažko išskri ir kažką atranda. Londonas – pati puikiausia vieta „kempinėms“.

Paprastai choreografai pradeda nuo solo projektų, dažnai pasirodo scenoje patys. Debiutuojant dirbdama su trimis šokėjais, kurie kilę iš įvairių kultūrų, yra studijavę skirtin-

kyap reaguoja, kaip improvizuoja, kaip interpretuoja mano medžiagą. Helen Aschauer, Zoe Georgalis ir Charlie's Cooperis Fordas išsiskyrė emocijų perteikimu – visi trys iš karto supratė, pajuto, ko aš prašau. Mane įkvėpia įvairi juo patirtis, skirtinos kultūros. Scenoje atsikilia išskirtinumo ir dinamikos. Mėgstu dirbtu su ekspresyviais šokėjais, stipriomis asmenybėmis. Scenoje man tai įdomiau nei techninės ištobulinti kūnai.

Dirbdama skatinu šokėjų iniciatyvą. Kartais šis metodas kertasi su labai tiksliomis užduotimis, kurias jie turėtų atlikti. Tada – dilema. Kas man svarbiau: judesio išraiška, būtent tokia, kokiai aš sukūriau, ar šokėjų charakteris? Kartais sėdime ir aiškinamės, kokia kickvieno judesio prasmė, o kartais išmetame visą mano medžią ir šokėjai patys lipdo choreografinę frazę.

Lietuvoje vis daugėja šokėjų ir choreografų, studijas baigusių užsienyje. Agnija Šeiko mokėsi Roterdamo šokio akademijoje, Loreta Juodkaitė, Austėja Vilkaitytė – Zalcburgo eksperimentinėje šokio mokykloje. Kodėl pasirinkai šokio studijas Londono? Kaip Tau atrodo, koks yra svarbiausias studijų ten privalus?

Kad pasirinkau Londoną – atsiptinumas. Jau tada buvau iki au-

lė bus nuskraidinta kelios dešimtys naujausių knygų, o dviejose apskrito stalo diskusijose (vasario 11 ir 12 d.) apžvelgti svarbiausiai nesenai Lietuvoje paskelbti leidiniai, susiję su gausiu kultūriniu žydų paveldu, Lietuvos žydų istorija ir žmonių likimais – nuo solidžios istorinės akademinių studijos „Lietuvos žydai“ („Balto lankos“, 2012) iki grotinės kūrybos, kurią vainikuoją Grigorijus Kanovičius knygos – „Debesis, vardu Lietuva“ (Lietuvos rašytojų sajungos leidykla,

2009) ir „Miestelio romansas“ („Tytu alba“, 2013). Nuo plikių „Holokausto atlaso“ faktų (Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus, 2011) iki širdži veriančių Kazimierzo Sakowicziaus, Valdemaro Ginzburgo, Mirono Ginko liudijimų ar pramominiai Niujorko peizaže žviltančiu žydų folkloro ir Kabalos perlų Menkes Katzo poezijoje – prieš penkerius metus išleistas jos dvikalbis rinkinys „Rinktiniai eilėraščiai / Selected poems“ („Versus aureus“) Jeruzalės knygų mugės

progą įgė elektroninį pavidalą. Tarp knygų bus ir naujasis Sigito Parulskio romanas „Tamsa ir partneriai“ („Alma littera“, 2012), kuriamo jauno fotografo, netikėtai tapusio šiurpių įvykių liudininku, lūpomis atskleidžiamą negailestingą tiesą apie masines žydų žudynes Lietuvoje, apie kurias iki šiol nedrįso pabrili nė vienas ne žydų kilmės Lietuvos rašytojas.

TARPTAUTINIŲ KULTŪROS PROGRAMŲ CENTRO INF.

Kronika

Lietuvos žydų kultūra Jeruzalės knygų mugėje

Nuo 2009-ųjų, kai Lietuva buvo pakiesta į 26-ąjį tarptautinę Jeruzalės knygų mugę garbės vienės teisėmis, ši kas dveji metai rengia knygų mugę tapo strategiškai svarbia vieta Lietuvai pristatyti savo daugiaukultūrę knygų pasaulio panoramą.

Šiai metais iš Lietuvos į Jeru-

Sugr̄žimas į teatrą

Su kompozitoriumi Gintaru Sodeika kalbasi Daiva Šabasevičienė

Lietuvos nacionaliniame dramos teatre vyksta intensyvios Ferenco Molnáro (1878–1952) dramos „Lilijomas“ repeticijos (numatoma premjera – vasario 28 d.). Ši kūrinį režisuoja László Bagossy – vienas garsiausių viduriniosios kartos Vengrijos režisierų. Spektaklio muziką kuria Gintaras Sodeika. Kompozitorius malonai sutiko pasidalinti mintimis ne tik apie šį kūrinį, bet ir apie teatro muziką apskritai.

Pastaruoju metu vis rečiau rašai muziką teatrui. Kodėl?

Pastaraisiais metais muzikos rašau tiek pat, kiek visada, gal net šiek tiek daugiau. Darbas valstybės tarnyboje tiesiog reikalauja papildomo deguonies, kurį man suteikia būtent kūryba. Bet tai daugiau muzika įvairiems kitiem atvejams (kūriniai atliekami tarptautiniuose šiuolaikinės muzikos festivaliuose). O dėl muzikos teatrui – sunku pasakyti. Matyt, turėjo ateiti laikas teatrui pagyventi be manęs. Pastarųjų dešimties metų mūsų dramos teatro muzikos istorija buvo maraga. Teatrui tebekuria žmonės, kurie yra suaugę su teatru, užauge teatre, o tuo pat metu vyksta eksperimentai, kaip kompozitoriai profesionalai pasakyti, su atsitiktiniais žmonėmis. Ir tai yra normalu. Ateina nauji, jauni režisieriai. Jie bando dirbti kitaip. Tas „kitai“ dažniausiai būna su kitu žmonių pagalba ieškant naujo požiūrių kampo. „Kitoks“ požiūris dažniausiai gimsta pasikvietus žmones iš kito „žanro“. Tarkim, džiazo improvizatoriai, be jokios abejonių, į spektaklį atneša savo spalvą, savo laiko ženklus, garsus. Bet ši dešimties metų patirtis parodė, kad svarbiausia vis dėlto – profesionalumas ir gilius požiūris į tai, ką darai. Manau, teatre galioja savi dėsniai, atpažinti ne šiandien ir ne vakar, o kur kas seniau. Atrodyt, dramos teatras, kaip reiškinys, šiuo metu labai kinta, atsiranda kažkas visiškai naujo, jį veikia šiandieninė komunikacija, įvairios viešųjų ryšių priemonės, bet savo esme tikrasis teatras lieka tikruoju teatru, ir vien tuos rūbelius, popierelius nuo jo nuvyniojus esmė lieka ta pati.

Ferenco Molnáro „Lilijomą“ stato vengras László Bagossy. Kaip susi- karto jūsų kelai?

Nors nesu artimai pažistamas su László kūryba, žinau jį kaip režisierių. Jo vardas gerai žinomas Europos teatro pasaulyje. Labai apsidžiaugiau gavęs šį pasiūlymą ir entuziastingai jį priėmiau.

Kartu su Oskaru Koršunovu esate pastatę įvairiausią spektaklį. Kuo šiame kontekste išskiria „Lilijomas“?

Kai kūriny dar nebaigtas, į tokius klausimus atsakyti sunku. Bet stebint vengrų režisierius darbą su lietuvių aktoriais, atmintyje išskyla daugybė panašių situacijų. Teko

dirbti su Oskaru Koršunovu, kuris svetimose šalyse būdavo tokioje padėtyje kaip darbar László, kai režisierius negali bendrauti su aktoriais jų kalba.

Dabar stebiu László, kuris negali bendrauti su mūsų aktoriais lietuviškai, ir man ši situacija yra labai pažystama: į priekį judama labai atsargiai ir létai. Dabar dar negalėčiau pasakyti, kad tos režisieriaus ir aktorių, režisieriaus ir mano žaidimo taisykles visiškai nustatytos. Mes turime bendrą savo spektaklio viziją ir bandome kiekvienas savo pastangomis prie jos artėti.

Dabar pats repeticijų įkarštis, todėl sunku kalbėti apie muziką – kuriant spektaklį muzika gali atsirasti net paskutinėmis minutėmis. Bet tikriausiai jau žinomas tam tikros režisieriaus sąlygos. Kaip formuoji šio spektaklio „garso takelį“?

Nesu „paskutinės dienos“ kompozitorius ir niekada juo nebuvau. Manau, kad ir šiuo atveju taip nebūs. Mes su režisieriumi esame aptarę, kuriuo keliu eisime kurdami muziką šiam spektakliui. Šiandien teatre atsiranda „gyvos“ muzikos mada. Paskutiniai pavyzdžiai – „Išvarymas“, „Kovos klubas“. „Lilijome“ mes taip pat kuriame „gyva“ muziką. Gal kiek neįprastu būdu, gal tai šiek tiek susišauks su spektaklio „Vaidinant auką“ estetika. Paslapčiai atskleisti tik iš dalies, nes noriu netikėtumo efekta palikti žiūrovui. Režisierius turėjo tam tikrų minčių ir liko joms ištikimas. Jis iš pat pradžių norėjo, kad spektaklyje būtų „gyva“ muzika. Tai, matyt, buvo jo vizijoje. Bet man prisijungus viskas pakrypomo mano, o ne režisieriaus kryptimi. Buvo nuspresta „Lilijomą“ perkelti keliais dešimtmėčiais arčiau – ne į amžiaus pradžias Budapeštą, bet maždaug į 6-ajį dešimtmetį kažkokioje neapibrėžtoje Rytu bloko šalyje. Vadinas, muzika rezonuos su tuo laikotarpiu.

„Lilijomą“ galima traktuoti įvairiausiai. Ar stengsies įgyvendinti savo sumanymą, ar daugiau paklus režisieriaus sprendimams?

Kol kas aš ne iki galo suprantu pagrindinę šios pjesės mintį, bet kartu tai mane intriguoja. Gal tai ir yra kūryba, kai įgyvendinamas ne kažoks sugalvotas kūriny, bet kai jis, kaip režisierius mėgsta kartoti, „kuriame visi kartu“. Taigi aš vis ieškau atsakymų į klausimus, kuriuos Molnáras kelia pjesėje. Žinau, kad ji Vengrijoje gerai žinoma, ją dažnai stato įvairūs režisieriai. Todėl daugelis dalykų režisieriu yra savaimė suprantami. Bet taip nėra čia, Lietuvoje. Mes dar tebešifruojame pagrindines prasmes. Kai ją perskaitėm, buvo viskas lyg ir aišku, bet po kai kurių režisieriaus sprendimų viskas pasikeitė, atsirado klaustukų, pradėjome galvoti ir apie kitokias prasmes.

Kiek Tavo muziką veikia konkretūs aktoriai?

Aktorii į turinčius ir neturinčius muzikinių pagrindų neskirstau. Jie dažniausiai yra gabūs žmonės ir gali sukurti labai muzikalaus žmogaus iliuziją. Nors paprastai aktoriai turi ir muzikinį išsilavinimą. Stebēdamas repeticijas, aš tiesiog „kolekcionuoju“ galvoje gimstančias mintis. Kai stebiu aktorius, pradedu girdėti juos dainuojančius vieną ar kitą motyvą arba kitaip muzikine prasme besielgiančius. Konkrečius žmonės inspiruoja konkrečius dalykus.

Tavo pirmasis spektaklis – „Ten būti čia“ pagal Daniilą Charmsą (premjera 1990 metais). Šis Oskaro Koršunovo spektaklis – bene ryškiausias lietuvių modernaus teatro pavyzdys, jis be Tavo muzikos sunku įsivaizduoti. Kaip apie teatro muziką mastei tuomet ir kaip tos mintys atrodo šiandien?

Tą laiką atsimenu labai gerai. Jaunas, ambicingas kompozitorius, norintis išvirkinti teatre: būti ryškus, matomas, išgirstas. Tuomet tai buvo labai svarbu. Šiandien esu kiek kitos nuomonės: kompozitorius yra ryškus, gerai atlieka savo funkciją ne tada, kai viską spektaklyje „uzgožia“, bet kai po spektaklio gali pasakyti, kad negirdėjai muzikos. Kai muzika būna taip jausta į kūrino visumą, kad jos atskirai net ir negali prisiminti.

Originali muzika dramos teatro tradicijoje Lietuvoje yra nelabai išanalizuota. O tema įdomi. Teko ne mažai keliauti, dirbti įvairiuose teatruse, ir esu įsitikinęs, kad niekur pasaulioje į muziką dramos spektakliuose nėra taip atsakingai žiūrima, kaip Lietuvoje. Daugybėje paulio teatrų muziką spektakliui pagal sarašą parenka garso operatorių. O Lietuvoje beveik kiekvienam spektakliui kviečiamas kompozitorius, jis dažniausiai kuria originalią, specialią muziką. Ir spektaklis jau tuo tampa vertingas.

Sukūrei muziką keturiadesimt dviem spektakliams. Kurie iš jų Tau brangiausiai?

Man brangūs visi spektakliai, tarp jų „Oidipas karalius“, „Tos akys“ – spektaklis, kurio nematė Lietuvos publiką.

„Ten būti čia“

NUOTRAUKA IŠ ASMENINIO ARCHYVO

Seki šiuolaikinio teatro procesą. Kokias bendras teatro tendencijas pastebi?

Man įdomūs ne vien šiandien vykstantys teatro, bet ir dailės, muzikos, operos procesai. Norint suprasti tai, kas šiandien vyksta dramos teatre, turi būti smalsus visais požiūriais, nes jei atsilieki kurioje nors iš minėtų sričių, toje mozaikoje trūksta kokio nors komponento, pradedi jausti, kad ne viską žinai, o tai reiškia, kad ne viską teisingai supranti. Žmogus smalsumas yra būtinis. Ne veltui sakoma: „Žmogus jaunas tol, kol yra smalsus.“

Daug neskaitau nei teorinės, nei kritinės medžiagos apie teatrą, todėl laisvai negaliu manipuliuoti kokiais nors „vakar“ atsiradusiais terminais apie teatro reiškinius. Yra teoriniai šiandienių reiškiniai pavadinimai, bet visada atskirsiame talentingai sukurtus kūrinius nuo jovalo. Nickada eksperimentinis jovalas dėl talentinguo kritiku netaps meno kūriniu, o talentingu sukurtą scenos veikalą žiūrovai visada pastebės ir įvertins, net ir be terminų. Aš mano kūrinius skirstau į talentinguo sukurtus ir ne.

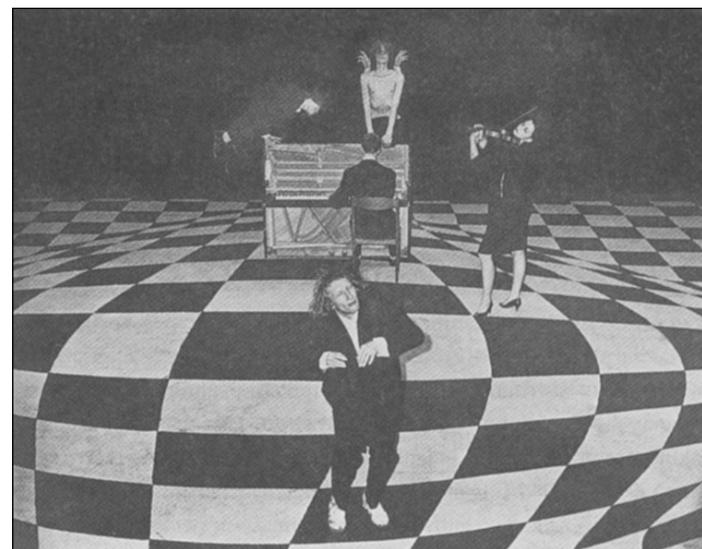
Ar ketini kada nors visai grižti į teatro pasaulį?

Tikrai taip.

Tavo sūnus Vainius, talentinges aktorius, vis dar blaškos sudėtingame teatro pasaulyje, nors buvo puikus muzikantas. Kaip vertini jo pasirinkimą?

Kai stebiu Vainių, matau visiškai nesibaštantį žmogų, kuris jaučiasi tikras dėl savo pasirinkimo. Didžiuojuosi jo tvirtumu ir nuoseklumu. Jo atsakomybė man tikrai keilia didžiulę pagarbą ir aš labai vertinu jo pasirinkimą. Kai kadaiseji perspėjau, kad renkasi labai sunkių duoną – duoną menininko, kuris yra priklausomas nuo kito menininko, jis man atsakė: „Taip, tėti, suprantu, bet turbūt pamiršai, kad aš esu užaugęs teatre.“ Ir tai, nulėmė ne tik meilę teatrui, bet ir savo gyvenimo neįsivaizdavimą be jo. Kartą juokėmės prisiminę: spektaklį „Ten būti čia“ Vainius matė labai daug kartų. Tada jis dar buvo kokių 5–6 metų. Kai jis vėl ruošesi citi žiūrėti šio spektaklio su manimi, paklausiau: „Kodel, juk matei jis tiek daug kartų?“ Jis man nuoširdžiausiai prisipažino, kad tikisi, jog spektaklis gal kaip nors kitaip baigsis. Jis šventai tikėjo, kad spektaklis nebūtinai vyksta „visada taip pat“.

PARENGĖ
DAIVA ŠABASEVIČIENĖ

Vieno medžio lapai

Baigėsi Tarptautinis Roterdamo kino festivalis

Linas Vildžiūnas

Roterdamo kino festivali, pasižymėjusį aukšta publikos kultūra, šiemet staičia užtvindė alus ir spragėsiai. Kitai tariant, nugalėjo kompleksinis multipleks verslas. Matyt, tereikėjo „liberalizuoti“ žiūrovams galiojusias festivalio taisykles, „atverti šliuzus“, ir jau suformuoti išprociai plūstelėjo į kino sales, kurios ēmė poškėti alaus buetių kamšciai. Galima daryti išvadą, kad pats žiūrovas čia niekuo dėtas ir iš esmės nesiskiria nei Lietuvoje, nei Olandijoje. Juk „Forum Cinemas“ & Co ilgai plušėjo, kol iškiepijo jam būtent tokį kino vartojimo sąlyginį refleksą, siučiantį smegenų žievei ne tik fiziologinį, bet ir socialinių signalų, skatinantį „atitikti standartus“.

Užtut meniniai šiemetinio IFFR (*Internacional Film Festival Rotterdam*) standartai buvo pastebimai aukštesni nei keletą paskutinių metų. Panašu, kad naujoji festivalio komanda pasimokė iš pernykštės nesékmės, persirgo vaikiška eksperimentavimo liga ir grįžo prie gerai subalansuotos programos. IFFR vizitinė kortelė tebéra jaunu režisierių ir Azijos bei Lotynų Amerikos šalių kinas, o ji žiūrėti – gana specifinis užsiemimas, bet šiemet pakakio ir žinomų kürėjų pavardžių, parodyta pilna Kiros Murtovos filmų retrospektiva, speciai programa buvo skirta Irano kinui ir t.t.

Pastarasis renginys gal net kiek pavėlotas, nes Irano kinas jau seniai yra pasaulyje dėmesio centre, tačiau IFFR programų sudarytojai savo sumanymą imtis šios programos būtent dabar pagrindė taip: kino festivalius pasiekti vis mažiau filmu iš Irano, kinas čia patiria vis griežtesnius cenzūros suvaržymus, valdžia griebiasi net atviru represijų prieš kürėjus, teisiškai susidoro su Jafaru Panahi, jam skirtas namų areštas ir uždrausta kurti filmus, vis daugiau režisierių emigruoja, todėl ir nuspresta pasidomėti, kas gi šiuo metu vyksta už šios uždaros šalies sienu. Žinoma, be užsienyje darytų filmų neapsieita. Antai kurį kilmės režisierius Bahmanas Ghobadi paskutinį savo filmą filmavo Turkijoje. Dokumentininkė Nahid Person Sarvestani dar prieš trisdešimt metų gavo priešglobstį Švedijoje, kur ir pradėjo kurti kiną. „Atimta mano revoliucija“ („My Stolen Revolution“) – tai politinių protestų bangos prieš prezidento Ahmadinejadą perrinkimą inspiruotas karčių prisiminimų filmas. 1979 m. prasidėjusių Irano revoliuciją entuziastingai palaikė kairiųjų studentai, netrukus sukištį į naujojo režimo kalėjimus. Daugelis dingo be žinios, tarp jų buvo ir Nahid Sarvestani brolis. Autorė nusprendė ieškoti išlikusią gyvujų ir drauge sugrižti į žlugusiu lūkesčiu jaunystę.

Islamо revoliucijai pritarė ir vie-

nas žymiausiu, šalia Abbaso Kiarostami, Irano kino kūrėjų Mohsenas Makhmalbafas, galiausiai taip pat turėjė aplieisti tévynę. Jo neprikalusojo studijoje „Makhmalbaf Film House“ sukurtas „Sodininkas“ („Bagheban“) – tai filosofinis disputas apie religinę netoleranciją, kontrasto principu pasitelkiant nepaprastos harmonijos vaizdus, nufilmuotus bahajų soudose Hajoje. Režisierius, įvardijantis save kaip filmus kuriant agnostiką, su sūnumi Maysamu, produzieriu bei kino operatoriumi, vyksta į Izraelį, didžiausią šiuolaikinio Irano priesą, kad papasakotų apie prieglobstį čia radusį bahajų tikėjimą, prasidėjusi Irane prieš 170 metų, tačiau išguitą iš šalies, galutinai – po islamo revoliucijos. Bahajai pripažista visas religijas, teigia, kad Dievas, sukuręs amžiną ir tobula pasaulį, apsireiškia per pranašus Zaratustrą, Jėzū Kristų, Mahometą, bahaizmo pradininką Baha Ullah, kad jų tikėjimas esas universalus, jie neturi šventikų ir religinių apeigu, pasiskaito už socialinę, rasiņę, lyčių lygybę, visuotinį švietimą, tiki būsimą pasaulio taika ir klestėjimu. Žmonės – tai vieno medžio lapai, siekiantys šviesos, jie visi skirtini, bet medis nuo to tik graženės, vešlenis, brandinantis vaisius. Štai kodėl sodų kūrimas yra neatskiriamas bahajų dvasinio pasaulyje praktika.

Esu žiūrėjęs į Haifos bahajų sodus nuo viršutinės terasos, bet tuomet nesusimąsciai apie jų me-

vui imponuoja bahajų pacifizmas, skelbiantis individu unikalumą ir žmonijos vienam, i ką sūnus atkerta, kad tai esą tik tol, kol tai nedidelės bendruomenės tikėjimas (pasaulyje yra apie 7 mln. bahaizmo išpažinęjų). Gyvendamas Parazyuje Chomeini taip pat kalbėjo apie laisvę, o vėliau ją kuo žiauriausiai pamynė. Tėvas sako, kad bahajų pavyzds rodo, jog tikėjimą galima atnaujinti ir, atmetus neapykantą, paversti gėrio troškimu. Sūnus atremia, kad tikėjimas yra blogio šaltinis, kad jis visad buvo karų priežastis, o jei taip, tai verčiau neturėti jokio tikėjimo.

Taip ir neišsprendę ginčo, juodu išsisikiria: Mohsenas lieka su sodininku, o Maysamas išsirengia aplankytį Jeruzalės, šventojo trijų religijų miesto, kuris yra tarsi bahajų sodų harmonijos priešingybę. Vaikščiodamas po Kristaus Kapo bažnyčią, stovėdamas prie Raudūsienos, Maysamas svarsto, kodėl Dievas nusprendė Jo vardu vykstančią nesantaiką sutelkti vienoje vietoje. Jeigu Iranas, tarkim, ikydytu savo pažadą nušluoti nuo žemės paviršiaus Raudūsieną, tai nebelikyt ir virš jos stovinčios al Aksos mčetės. Kita vertus, neapykantą visuomet kursto ne paprasti, bet išsilavinę žmonės. Grįžęs atgal, sūnus randa tévą rieškučiomis laisstantį gėles sodo terasoje. Paskutiniai režisieriaus trentinio žodžiai, paliekant ištremto tikėjimo buveinę, yra šie: „Aš esu krikščionis, mu-

„Sodininkas“

visuomenės ir autoritarizmo alegorią, tačiau, man regis, tai gerokai pritempta. Akivaizdu, kad Irano kinas turi griebtis perkeltiniu prasmiu, mums kadaise taip gerai pažintos Ezopo kalbos, bet ne šiuo atveju. Teherane madingas video-menininkas Shirvani veikiau žaidžia absurdo stilistikos beprasmybe ir socialinių potekščių čia ieškoti neverta. Psichologinių – taip. Kariškio šeimoje išaugęs režisierius pripažista, kad stengesi išsivaduoti iš tévo priklausomybės. Tačiau jdomesnis jo požiūris į Irano kiną: „Daugelį metų festivaliai kviesdavosi tik realistinės pakraipos persų filmus. Kinui atėjo laikas išeiti iš tévų šešėlio.“ Regis, tam „tévų šešeliu“ Shirvani pirmiausiai ir turėtų dėkoti už savo prizą.

Kiti du „Tigro“ apdovanojimai teko slovakų ir čekų bendros gamybos filmui „Mano šuo Kileris“ („Moj pes Killer“, rež. Mira Forney) ir austrių juostai „Kareivė Žana“ („Soldate Jeannette“, rež. Daniel Hoesl). Gaila, kad nepavyko pamatyti pirmojo, – socialinės aplinkybės, atvedančios jauną vyruką pas neonacius, manau, aktualios ir Lietuvai, tik pas mus jų niekas negrinėja. „Kareivė Žana“ (aliužija į Jeanne'ą d'Arc) – labai neiprastas laisvės manifestas. Vienos aukštuojuose priklausančios Fani gyvena niekieno nevaržoma, nuomojasi didžiuli serominį butą, perkasi nereikalingus tualetus aukštosios mados parduotuvėse, pietauja prabangiuose restoranuose, ir nė vienas veido raumenų krustelėjimas neišduoda, kad ji artėja prie finansinio žlugimo. Tačiau ta diena išaušta. Ta pačia neįžvelgiama veido išraiška Fani pasiima iš banko visus likusius pinigus ir su kuprine patraukia į kalnus, kur tiesiogine prasme sudegina visus tiltus (gražiai kadre atrodo į lažų metami stambiu euro banknotu pakeliai), kad pradėtų naują gyvenimą kaip samdinė fermoje, iš kur galės keliauti toliau, kada tik panorėjusi. Labai patrauklia forma perteikdamas vidinę savo herojės laisvę, Danielis Hoeslis kvestionuoja pinigų galią ir čia jam puikiai talkina neprofesionali aktorė Johanna Orsini-Rosenberg, beje, senos giminių palikuonė.

Ta proga vienas festivalio anekdotas. Naujame rusų „černuchos“ klasiko Aleksejaus Balabanovo filme „Aš irgi noriu“ („Ja tože choču“) yra padidintos radiacijos zona, saugoma kariuomenės, kurioje galima rasti laimę. Susitikime su žiūroviais paklaustas, ar čia nesama sąsaukų su Tarkovskio „Stalke“ („Balabanovas atsakė nepažiūrėjės jo iki pabaigos, nes tai labai nuobodus filmas. Žinoma, Balabanovo zona kitokia, bet apie tai dar bus progos pakalbėti).

Su savaitraščio skaitytojais noriu pasidalinti išpūdžiais, kurie norom nenorom priminė man šlykščią valstybinę „Vilniaus – Europos kultūros sostinės“ aferą. Pernai

„Kareivė Žana“

ditatyviajai prasmę. Mohsenas Makhmalbafas taip pat ateina čia tarsi nieko nežinantis, tiesiog grožėdamasis sodų simetrija, tiesiomis pelargonijų ir našlaičių linijomis, taiko žvirgždo įrémintu alyvmedžiu, medžio šakų ir saulėlydžio grafika, paukščio akimi (nespalvoti kadrai) aprépdamas sodus iš oro. Tačiau norint suprasti jų paskirtį, reikia išižūrėti iš arti. Stebint, kaip kiekvienu žiedą, tarsi atlikdamas šventą ritualą, delnais apkaupia sodininkas Eona iš Naujosios Gvinėjos, radęs čia egzistencijos pilnatvę, kaip jis rieškučiomis neša vandenį kiekvienam daigui, tarsi kviesdamas lietu. Anot Eono, žmonės yra kaip šalia augančios skirtingos gėlės, bet jie to nesupranta. Tačiau žmogaus siela – jo veidrodis, reikia tik nūšluosti nuo jo dulkes.

Lygiagrečiai vyksta tévo ir sūnaus pokalbis apie tikėjimo misiją. Tė-

Nesvetimos istorijos

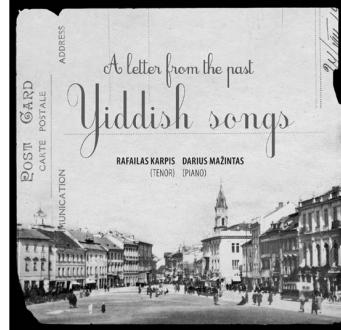
Nauja kompaktinė plokštelė „Yiddish songs – a letter from the past (Laiškai iš praeities)“

Laimutė Ligeikaitė

Pirmasis šiai metais kompaktinės plokštelės sutiktuvį vakaras Vilniaus rotušėje sausio 28 d. – tik pradžia ne vienai panašiai proga, nes CD leidyba smarkiai suaktyvėjusi. Tačiau „sutiktoji“ kompaktinė plokštelė „Yiddish songs – a letter from the past (Laiškai iš praeities)“, kurį įraše Rafailas Karpis (tenoras) ir Darius Mažintas (fortepijonas), neabejotinai išsiskiria iš visų išleistų įrašų ne vien muzikiniai, bet ir svarbiais mikroistoriniai ženklais. Šiose balsu ir fortepijonui aranžuotose žydų liaudies ir autorinėse dainose, atliekamoso jidiš kalba, atispindi iki Antrojo pasaulinio karo Lietuvoje gyvenusių žmonių buitis, socialiniai ryšiai, išgyvenimai ir kiekvieno asmeninė tragedija užklupus karui. Ivaicių nuotaiką dainos, tarp kurių yra ir pasodrintų šmaikšciai autoironija (žydų liaudies daina „Freilechs Itcik“ – „Iciko vestuvės“), persmelktų skausmingais gimtojo miesto, geto prisiminimais (Alexanderio Olshanetskio „Vilne“ – „Vilnius“), kupinų raudos dramatizmo (Maurice'o Ravelio „Kaddish“), – tarsi nuo laiko pageltęs šeimos albumas, šiandien jau tapęs istorine ir kultūrine vertybę.

Daugelio dainų tekstuose autoriai buvo aktyvūs kultūros veikėjai, glaudžiai susiję su Vilniumi ir Lietuva. Nematoma, bet svarbi aplinkybė

Nors litvakai, viena iš gausiausių tautinių bendrijų, tarpusavyje prastai bendravo jidiš kalba, daug

jų mokėjo ir lietuviškai, nesunkiai integravosi į Lietuvos kultūrą. Tiesa, mūsų seneliai ir proseneliai prisimena abiejų tautų viena kitą pašiepiančio folkloro, tačiau tai mūsų bendram būvui tik suteikia sodresnių spalvų. Neabejojama, kad ir muzikinis žydų tautos paveldas, nors išsisikiriantis savitu koloritu, neišvengiamai buvo paveiktas kartu gyvenusių tautų (lenkų, rusų) ir, be abejų, lietuvių muzikinės kultūros. Kompozitorius Anatolijus Šenderovas, Leipcige vartydamas žydų muzikos tyrinėtojo Abrahamo Idelsono daugiatomį (išleistą 3–4-ajame dešimtmetyje), yra atradęs idomią sąvoką – „lietuviška dermė“ („lithuanian mode“). Tai derminis savitumas, kuris išskiria kaip tik Lietuvos žydų muziką. Taigi plėčiai žinomi faktai byloja ir apie persipynusias muzikinės kalbos gijas, ką jau kalbėti apie kitas kultūrines bendrybes.

Nematoma, bet svarbi aplinkybė yra ta, kad plokšteliés radimosi procesą nuoširdžiai asmeniškai išgyveno patys atlikėjai. Ilgai brandinta

plokštelė tapo ne tik dviejų talentingų muzikų veiklos faktu, bet ir svarbia jų gyvenimo bei pasaulėžiūros dalimi. Rafačas Karpis prasitarė, jog dainas jidiš kalba kaupia seniai (nuo vaikystės šia kalba dainuoja), taip pat ieško jų visuose įmanomuose šaltiniuose. M. Mažvydo bibliotekoje netgi rado Rietave 1921 m. išleistas unikalios kompozitoriaus litvako Gabrieliaus Grado dainų natas (plokštelėje pateikiamas jo dainų ciklas). Plokštėlės pavadinimas taip pat atspindi asmenišką santykį su savo šakniniu, atgaivintais prisiminimais ir giminystės ryšiais. „Pavadinimas „Laiškai iš pracities“ galvoje man suskambo tuomet, kai giminės iš užsienio atsiuntė senelio vestuvinę nuotrauką, darytą 1931 metais“, – sakė R. Karpis. „O mano šeimoje visuomet buvo skiepijama tolerančija kitoms tautoms. Lietuvoje gyvena daug įvairių tautinių kultūrų ir man Jos labai įdomios“, – sako

navedžiai, smalsus vaikas... Koks jų likimas? Sutiktuvį vakarui einanti į pabaigą buvo atlakta ir liūdniausiai išrašyta daina – Šiaulių gete Ch. Chaytin sukurtá „A Yiddish kind“ – „Žydų vaikas“ (aranžavo Vytautas Miškinis) apie motinos pas svetimus žmones slepiamam vaikui išsakyta priesaką užmirštį savo šagnis, tau-tybę, kalbą, kad tik išsliktų...

Įdėjus šią plokštelię, iš grotuvos suskambės savitos kultūros, kuri ir natūraliai nyko, ir smarkiai buvo naikinama, sentimentai. Beje, panasių sentimentų turi ir lietuvių tau-ta. Nedaug teišleista ir atliekama partizanų dainų, vis dar nustumtas į paraštes miesto romanso žanras, kurio ryškiausias rašytinis šaltinis taip ir liko kadaise Zitos Kelmickaitės sudaryta knygelė „Aš iš meilės gavau džiovą“. Profesionaliai aranžuoto ir pritaikyto scenai tokio repertuaro – vienės kitas faktelis. Mažai žinoma vokalinė lietuvių

šeivių kūryba, ką jau kalbėti apie tai, kad visuomenė iki šiol nėra supažindinta su originaliomis ir vertingomis, tarkime, Stasio Vainiūno, Vlado Jakubėno, Juliaus Gaidelio dainomis. Ar galime tikėtis, kad jauni atlikėjai imtusi tokios misijos?

Rafailas Karpis ir Darius Mažintas (jo vadovaujama VšĮ „Culture Live“ ši CD išleido bei platina) padrodė puikų pavyzdį ir norą nuoširdžiai prisidėti prie žydų muzikos gaivinimo, skleisti ją plačiau. Plokšteliėje įrašytos dainos jau reprezentuoja ši mūsų paveldo kladą ir už Lietuvos ribų. Pernai vasaros pradžioje kompaktinės plokšteliės repertuarą jie pristatė Briuselyje vykusiamame Lietuvos žydų kultūros dienų programos uždaryme, kur buvo labai šiltai priimti vietinės bendruomenės. Beje, kaip ir žvarbokame Vilniuje, kur jau pasklidio žinia apie jų papasakotą istoriją, muzikos garsuose atgimusią iš praeities.

ATKELTA IŠ 4 PSL.

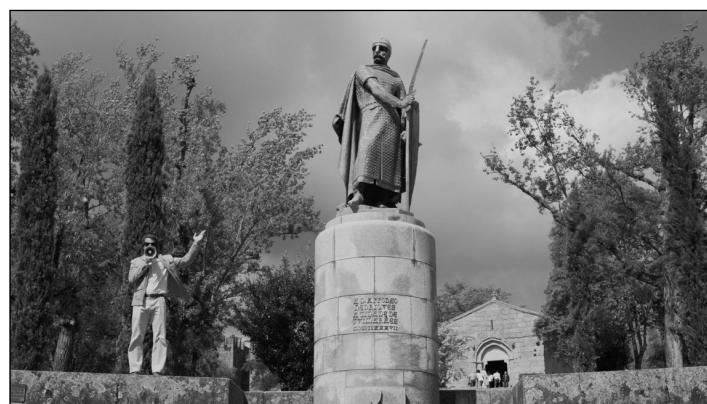
šios sostinės vardą dalijosi Slovėnijos Mariboras ir Portugalijos Gimarainsas. Apie pastarajį vos 40 tūkst. gyventojų turintį miestą iki šiol net nebuvo girdėjęs, nors jis yra pirmoji Portugalijos sostinė ir pasaulio paveldo paminklas. Ir kągi? IFFR buvo parodyti net du šiam įvykiui skirti filmai, dabar garsinantis jį pasauliu. „Bokštai ir kometas“ („Torres & cometas“, rež. Gonçalo Tocha) – tai bendra pažintis su miestu, jo žmonėmis, architektūra, šventaisiais, senaisiais amatais, istorinėmis ambicijomis. Sužinome, kad čia, šalies šiaurėje, grafas Alfonsas Henrikas, vėliau tapęs karaliu Alfonsu I Užkariautoju, 1128 m. birželio 24 d. sumušė Kastilijos ir Leono kariuomenę ir tapo savarankišku valdovu, todėl trumpiausia metų diena laikoma Portugalijos gimimo diena, o Gimarainsas yra jos lopšys. Apie tai kalba iškilmes atvykęs šalies prezidentas, beje, pasitiktas protestuotojų. Senukai kavinėje aptarinėja politiką ir juokauja, kad Portugalijos astovai Europos Taryboje, regis, jau pamiršo portugalų kalbą, keistuoliai miesto patriotai svajoja pristatyti prieš 200 metų neužbaigtai bažnyčiai bokštą, o tempera-

mentingas akordeonistų ansamblis dainuoja kupletus apie kultūros sostinę. Pasidairymas po Gimarainė nestokoja humoro ir giedros nuotaikos.

Tačiau šis nedidelis miestas inicijavo ir ambicingesnį kino projekta: pasikvietė žinomus režisierius Aki Kaurismäki, Pedro Costa, Victorą Erice bei Manoeli de Oliveira.

laikė įstrigusį baro savininką, kurio ištaiga ir baldais, ir valgiaraščiu prie mene gal kokio 5-ojo dešimtmečio kaimo snarglinę. Nesulaukdamas klientų, jis nuseka paskui juos į modernų restoraną ir išitikina, kad ten tikrai skaniau. O nusižiūrėjęs marginą supranta, kad yra ir geresnių kavalieriu.

Pedro Costa daro ekskursą į neseną kolonijinę šalies praeitį ir mez-

Manoelio de Oliveiros novelė „Nugalėtas užkariautojas“ iš filmo „Istorinis centras“

jas, kuriose atsispindėtų santykis su praeitimi. Taip atsirado labai skirtingų novelių filmas „Istorinis centras“ („Centro histórico“). Kaurismäki atvažiavo su nuolatiniu savo aktoriumi Ilkka Koivula ir sau įprasta maniera nufilmavo melan-cholišką komediją be teksto apie

gą įsivaizduojamą disputą tarp išlikusio gyvo ir seniai žuvusio kareivio. Jo estetikai būdingi vaizdo minimalizmas ir teksto gausa.

Svečias iš kaimyninės Ispanijos, garsus, bet mums nežinomas režisierius Victoras Erice sukūrė mažą dokumentinio kino šedevrą apie

150 metų veikusį Gimarainso audimo fabriką. Dabar jis stovi apleistas, tuščiomis langų kiaurymėmis, nes tekstilės pramonė persikelė į Aziją. Vienoje patalpoje pakabinės ant sienos XX a. pradžios fotografiją, kurioje užfiksuoti pietūs fabriko valgykloje, ir pastatės kėdę pašnekovui Erice klausosi buvusių darbininkų pasakojimui. Su fabriku buvo susijęs ištisų kartų gyvenimas, jis nebuvolengvas, ką liudija veidai fotografiuje. Nežinome, apie ką galvoja šie žmonės, bet ju akysė atispindinė kažkokis amžinas liūdesys. Tačiau tai buvo besisukantis ratas, – moterys, kurias kūdikystėje motinos žindė per pietų pertrauką, vėliau čia pačios žindė savo kūdikius. Dabar tas ratas sustojo. Tai tipiškas „kalbančių galvų“ filmas, kuris dar kartą patvirtina, kaip daug ir kaip jautriai galima pasakyti apie žmogų pa-sirinkus tokią asketišką formą. Vie-toj paskutinio pašnekovo ant kėdės pastatytas akordeonas. Jis priklau-so muzikantui, pirmos fabrike nebedirbusios kartos atstovui. Tėvai paaukojo viską, kad tik jam nereikėtų stoti prie staklių. Jis ima instrumentą į rankas ir ekraną užlie-

ja virtuoziškai atliekama ilgesinga atsisveikinimo melodija.

Bermudų trikampis

Karinos Lukauskaitės paroda „Širdies koordinatės“ Pamėnkalnio galerijoje

Monika Kalinauskaitė

Pamėnkalnio galerijoje mane pasitiko keli dar pilkesni nei pakelui, tik daug žemiau nusileidę debesys. Karinos Lukauskaitės instalacija „Jo spalva kaip debesies prieš lietu“ įkurdinta tiesiai priešais duris. Neaišku, kas turėtų būti tas *jis*, o aš prisibiju aikštintis – tegu menininkė išsaugo šią paslapštį. Jau iš parodos pavadinimo ir aprašymo, kuriame kalbama apie menininkės saviieškos ir jausmo kelius, aišku, kad čia teks klausytis išpažinties. O išgirsti per daug beveik taip pat bai-su, kaip neišklausyti iki galio.

Apeidama ši debesyną prisime-nu pastaruojų metu daugelyje stiliingų ir madingų tinklaraščių aptin-

Karina Lukauskaitė. „Jo spalva kaip debesies prieš lietu“. Fragmentas

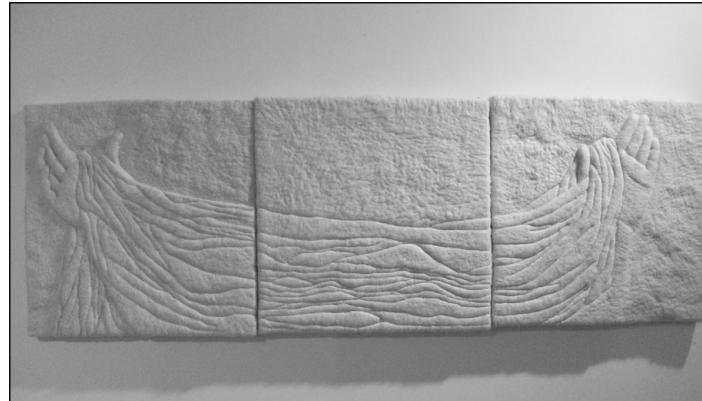

kamą olando Berndnaut Smilde's kūrinį. Šis menininkas, atsargiai reguliuodamas patalpos temperatūrą bei drėgmę, o galiavusiai papurškės neaišku kokio mišinio, sukuria kambarystė tikrą debesį. Toki tikrą, kad visi jo lašeliai netrukus išsisklaido, palikdami tik siurrealias nuotraukas. Neneigius, kad gražu. Sunku nesistebeti, o pasidavus įspūdžiu ir nepagalvoti: kas gi galėtu su tuo varžytis? Kas tie veltiniai begemotai šalia tikro, nusileidusio dangaus? Įspūdžio ir poveikio geidžiančios akys sunkiai priimtų tikrovę ir darbą, kai galima grožėti išsisklaidančia akimirką. Karinos Lukauskaitės debesys sunkūs ir beveik neestetiški, kaip nekirptos avys. Kol tolimumoje Olandijoje kažkas kolonizuojua

orą ir telkia ji lašeliais į laikinybę, menininkė su adata kuria kažką šiurkštėsnio ir truputį liūdno. Tai gerokai grubesnis magiškasis realizmas, bet ir didesnis krūvis to, ko nesuteiki orui – spalvos, struktūros. Apčiuopiamumo. Maži pilki debesys mažoj šaly papasakoja kerte-lėse liekančio ir vešančio rankų darbo istoriją technologizuotame pasaulyje.

Vis dar sklaidydama tokius ap-mastymus apeinu debesis ir atsi-duriu priešais monumentus. Vilna apdurtas porolonas įgauna ak-mens duobėtumą ir tūri. Jame iš-kylantys reljefai atrodo tinkamesni kictam granitui. Dideli ir didingi kūjų pirštai („Guru“) kelia asocia-cijas su kažkuo šventu, mazgojimu plaukais ir basais pamokslininkais... Basais guru. Apdengtos, apipintos rankos („Paskalauti širdį“) irgi iš-skėstos mažutėliais priimti – tik-riausiai iki širdies, kaip suprantu. „Geismų sode“ stovi moteris su au-galais ir paukščiu, išdidi kaip dar ne-nusidėjusi Ieva. Gal iš to paties so-do nukirsta ir vieniša rožė, kuriai duotas vardas – „Ego“. Savo pačios siaubui suprantu, kad nebegaliu žiū-rēti į tokią kūrybą be tam tikro ci-nizmo, kad ir besigrumiančio su su-sidomėjimu. Jau tiek tų moters, rožės ir pırštu vaizdinių, kuriuos norisi atiduoti estetams žavėtis ir ciliuoti. O dar ta balta spalva, pri-vedanti iki nepakeliamos paminklo švaros... Kita vertus, toks pamin-klišumas ir gelbėja. Negaliu nu-vertinti technikos įdomumo – tai būtų nuodėmė. Pats kūriniai stam-bumas įdomus.

Nukreipiū akis į „Kirtaną“, be-jausmų veidą, žvelgiantį nei priekin, nei žemyn. Personifikuota induz-

Karina Lukauskaitė. „Paskalauti širdį“

AUTORES NUOTRAUKOS

mo meditacijos praktika išnyra kaip iš čakros, nerodydama jokių ant-žeminės ekstazės ženklių. Menininkės giedojimas neprasižojoiant vos egzotiška nata papildo lyrišką eks-pozicijos skambesi, kurį užbaigia „Širdies koordinatės“, brėžiamos taip pat sunkiai, kaip ir randamos. Juodi ir grubūs veltinio plotai ker-jausi ant – ko gi daugiau – raudonio, lyg kas būtų tiesiai į kūną gesinęs cigaretes. Susidėlioja gremždiškas žemėlapis, kuriame menininkė rand-a širdį tarp žaizdų ir randų. Šitam vilnijančiam jausmų vandenyne kliuvinę už uolą. Kodėl?

Kaltinu pavadinimus. Pradedu manyti, kad šiemis kūriniams jų ne-reikia, norisi juos plėsti ir palikti gryną kaltą, kurios, tikiu, užtektų. Nuo pavadinimų lyrimo užplūsta jausmas kaip žiupsnelių padaugiu-nus druskos ar acto, visa ekspozicija sutirštėja ir persisotina. Gal jau tiek kartu matyta švara ir koncep-cijos sukietinė mano žvilgsnį ir ne-beleidžia gilintis į kiekvieną velto ak-mens duobele? Bet vis tiek galiusiai susidomi tik rožė pražydisiu „Ego“ ir tais pačiais nelemtais debesimis. Jie niečių. Personifikuota induz-

dies, iš nepakeliamo graudaus jos plakimo ir leidžia pasivaikščioti dili-gelėtais, bet įdomiai aplinkkeliai. Aš suprantu, kad ši kūryba yra ke-lias, švarinimas ir savęs gryni-nimas, todėl nereikėtų stebėtis, kad čia kas nors kraujuoja ir tvinks. Bet man vis tiek per daug to atviro gro-žio, nuo kurio norisi suktis kaip nuo įtartinai tobulo žmogaus. Tai per-nelyg dieviška.

Turbūt taip jau atsitinka perdo-zavus visų būsenų, neturinčių gry-no pavidaio, bet įsigeriančių į rū-bus – ar tai būtų meilė, ar tikėjimas, ar tikrumas. Mintyse lygindama „Širdies koordinatės“ parodos kū-riinius su kitais Karinos Lukauskai-tės darbais pasiilgstu juose aptinkamo netikėtumo, ne tik formos, bet ir kalbos ieškojimo. Čia esama daug ištikimybės emocijai ir sau, negaliu tuo nesižavėti ir linkiu puosel-eiti. Tačiau galų gale dėl tokio jausmų koncentrato pamažu išsibalansuoju, debesys užstoja kelią ir klupinėda-ma pasijuntu kaip vienės cinikų laivas Bermudų trikampyje. Čia ne mano širdies koordinatės.

Paroda veikė iki sausio 30 d.

Labirinto paslaptys ir vingiai

Eugenijaus Varkulevičiaus-Varkalio paroda „Peizažas“ Kauno „Žalgirio“ arenėje

Kristina Budrytė-Genevičė

Šia paroda, kurią kuravo meno tyri-ninkė Lolita Vyžintienė, „Kauno modernaus meno fondas“ pradeda įvairių XX a. ir šiuolaikinių menininkų dailės parodų ciklą naujoje miesto erdvėje – „Žalgirio“ arenėje (Karaliaus Mindaugo pr. 50, Kau-nas). 2012 m įkurto Fondo vadovas – meno mėgėjas ir kolekcionierius dr. Giedrius Andziukevičius.

„Jeigu rašyčiau prisiminimus, tai tik apie tuos laikus. O dabar mano aprašymai ant plokštumos, ant dro-bės...“ – taip kalba tapytojas, video-menininkas Eugenijus Varkulevičius-Varkalis (g. 1956) apie savo gyvenimą ir kūrybą po dailės studijų Vilniuje (1975–1981 m.) įvairiuose Lietuvos kaimeliuose ir vienkie-miuose (Dovainonyse, Beržore,

Šarnelėje). Varkalis prisimena kick-vieną nuotykinę istoriją: kaip ji pri-ėmė laikinai pagyventi vienuolę Julytę iš Beržoro ir kaip ten „prisigveno turto“, kaip Vilius Orvydas ožką pirkо arba kaip teko keliauti klaidžio-jant per pelkes ir kemsynus į Že-maičių Kalvariją ir pan. Visos šitos ir panašios istorijos nutiko seniai, dar prieš 1990 metus, dar prieš iš-važiuojant į užsienį.

Matyt, dažni klausinėjimai apie Berlyno ir Niujorko meno pasauly (1990–1994 m. jis gyveno Vokietijoje, o 1994–2005 m. – JAV) priver-tė dailininką trumpam užmiršti ne tokias tolimes patirtis ir atsigréžti į senesnius prisiminimus, kurie taip pat formavo dabartinę jo kūrybą: „Tuo metu kaime dariau stacijas (dabar jau visi jų prisipirkę), keletą esu radęs ir peizažų iš gamtos stebėjimų (...). Geri laikai buvo. Sig-itas Gedas sakė, kad reikėjo man ten

pasilikti. Iš tikrujų, buvau jau ir tro-bą susiradęs (...). Jau ir apie kuni-gystę galvoja... Bažnyčioje su var-gonais grodavau.“

Ne veltui menininkas pasakoja konkretias istorijas iš praeities, juok ilgėliau įsižiūrėjus į jo paskutinių metų abstrakcijas (dažnai pavadi-namas peizažais) galima pamatyti ne tik pasaulio magistralinių kelių žemėlapį, bet ir sugrįžimo atgal, į sa-vas, ilgesi pritraukiančias vietas. Ar tai būtų giminės Kaunas su skirtin-gais rajonais ir jų detaliemis (Žalia-kalnio funikulierius, senamiesčio santaka, Panemunės takeliai palei upę), ar Čepkelių raistas, apželęs žolių kuokštais ir krūmais, styrančiais kladžioje erdvėje – visa tai susilieja (ne visada, jei leidžia autorius ran-ka) į amorfinių, bandančių atsikartoti ir tąsiai nusvyrančių iš beveik vi-sas keturių pusės linijų labirintą. Šio labirinto paslaptys ir vingiai ne-

dirbtiniai: nors pagrindinės dėmės specialiai pristintos poskyrių dažu, iš jų ištekanių daugybės linijų keliai nežinomi nickam. Autorius laiko ne teptuką, o paveikslu kryp-tis; pasukdamas tai į vieną, tai į kitą pusę, ant grindų palikdamas dro-bę su besiliejančiais dažais, dailininkas kuria pasaulio planą iš atsik-tinumų, netycinių užlašėjimų ir negeometrinės atkarpu.

Paveikslė ypač svarbi dažų pri-sodrinta linija (dėl to tokiai ilga, dažnai gal net nesibaigianti) tam-pa panaši į Ariadnės siūlą, kol kas dar tik pasakojanti patį nuotykį – dar néra nei apviltų, nei nugalė-tojų, dar yra „tilk“ istorijos sekimas, smalumas, atradimas. Ši veiksmo pradžia pati įspūdingiausia, kau-pianti tiek galimybę, tiek linijos išsi-sakojimui ir kai kurių jų susijungimui, kad dažnai jai gali pritrūkti net dvi-metrinės drobės dydžio. Taip didžiu-

lė drobės forma tampa mažu mozaikos fragmentu, iš kurio galima spręsti apie begalybės nuojautą.

Ką gali apimti ši nuojauta? Visai priešingus dalykus – užfiksuoči tiks-lų peizažą ir perteikti abstrakciją (be pavidaio ir prasmų) su neišsiplė-tusia, iš žemės grunto nužūrēta spalvų gama. Darbų autorius savo atspalviu paletę aiškina labai pa-prastai: „Mūsų gamtoj viskas juo-dala, balta su niuansais. Iš tikrujų, lietuviška gamta – labai santuri dėl spalvų...“ Visas ryškias spalvas An-tanasis Gudaitis iš Paryžiaus atve-žė. Taip pat paprastai ir aiškiai galima apibrėžti ir formų atsiradi-mą: „Jau paprasčiau aš negaliu kalbėti kaip šita išsirangiusi viela, kurią radau suvyniotą ant kuolo prie Nemuno. Kaip ta linija vienoj vietoj prasideda, kito baigiasi! Jei

NUKELTA | 7 PSL.

Istorijos staigmenos

ATKELTA IŠ 1 PSL.

džiagos. Tačiau bažnyčios statomas dešimtmečius, o XX amžių tokioms statyboms buvo nepalankus. Lentvario bažnyčia galėtų būti tų nepalankų aplinkybių pavyzdys, tačiau jai pasisekė labiau nei jos bendraamžei, Antano Vivulskio projektuotai Šv. Jėzaus Širdies bažnyčiai Vilniuje.

Pirmojo pasaulinio karo metais vokiečiai nusavino Lentvario bažnyčios medžiagas, pradingo net projektas, tad po karo Orsino Bongi „atkūrinėj“ ji iš naujo: ši projektą ir matome parodos ekspozicijoje. Karas nualino krašto ūki, sumenko grafo Vladislovo Tiškevičiaus finansinės galimybės, užtar tarpukario į statybas ištraukė naujos užsakovų pajėgos, tikinčiųjų bendruomenę, kunigai. Ju pastangomis bažnyčia Lentvaryje iškilo 3-iajame dešimtmetyje, o parodoje eksponuojami bažnyčios archyve išsaugoti autentiški dokumentai – aukų rinkimo lapai, aukojimo atvirukai, saskaitos, kvitai, laiskai – pasakoja apie statybos eigą ir jos dalyvius. Šie efemeriski objektai, kurie retai išlieka, nes anksčiau niekas jų nevertino, šandien įdomūs kaip praėjusio šimtmecio taikomosios grafikos pavyzdžiai, pasizymintys savita šriftu, kompozicijų, poligrafijos kultūra.

Paskutinis bažnyčios ižengimo veiksmas – jos vidaus puošyba – vyko jau visai nepalankiu, tragedišku laiku, vokiečių okupacijos metais. Tada į sceną išėjo „neįprasta“ komanda – Lentvario kunigo Kazimiero Kuloko iniciatyva Lentvaryje dirbusi lietuvių akcinė bendrovė „Statyba“ bažnyčios vidaus dekorui įdarbino Vilniaus lenkų dailininkus Jurgį Hoppeną ir grupę buvusių Stepono Batoro universiteto dailės skyriaus absolventų. Karo metais dailininkams tai reiškė išsigelbėjimą – maisto korteles, legalų darbą ir bent minimalų atlyginimą. Ekstremaliosis salygomis tarpukario tautinis

skilimas, lietuvių ir lenkų susijpriešinimas užleido vietą solidarumui, palaiikymui. Tad ši paroda rodo, kad XX a. būta ir kitokių tautų tarpusavio santykų strategijų, nei mes išprate žinoti.

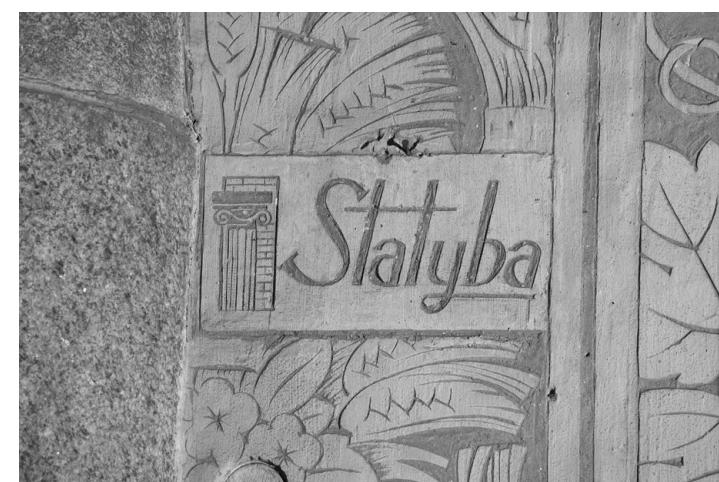
Parodoje eksponuojami Lentvario bažnyčios archyve ir Torunės Mikalojaus Koperniko universiteto bibliotekos fonduose išlikę subtalaus piešinio, jautriai paspalvinti Jurgio Hoppeno projektai. Pagal juos sausos freskos technika bažnyčioje buvo nutapytos figūrinės kompozicijos, o sgrafito technika panaudota ornamentinei puošybai. Išlakūs geltonos, raudonos ochros renesansiniai sgrafito ornamentai ištisai dengia bažnyčios navas, apsidę, galerijas, skliautas, nepalikdam i nė lopinėlio tuščios plokštumos. Tapytojas, grafikas Jurgis Hoppenas buvo dailės istorijos žinovas, Vilniaus bažnyčių sieninės tapybos restauratorius, ir visoje save kūryboje rėmėsi retrospektyvizmo principais, klasikinių stilų ir motyvų interpretacijomis. Tad Lentvario bažnyčios dekoratyvinė tapyba vainikavo ne tik Hoppeno, bet ir daugumos tarpukario Vilniaus lenkų dailininkų klasikos pomėgi, jų konservatyvią laikyseną mene ir pagarbą dailės istorijai, kurios nejautė radikalii XX a. modernizmo kryptių atstovai.

Nuotraukos, atrastos Varšuvos nacionaliniame muziejuje, perkelia mus į karą metų Lentvarį ir bažnyčią dekoravusių dailininkų pavaordes paverčia gyvais to meto žmonėmis. Jie sėdi apsilikelę statybininkų kombinezonais ar avikilių skrandomis nešildomoje bažnyčioje 1943 m. žiemą, o pavasarį elegantiškasis eruditas Jurgis Hoppenas su kostiumu ir varlyte po kaklu pozuoja užsilipę ant vargonų balkono parapeto ar prie masvyti bažnyčios durų. Jis dar nežino, kuo baigsis karas, nežino, kad turės palikti Vil-

nių, nežino, kad jo namais taps Tornė, bet žino, kad Lentvaryje Dievo namai jau išpuošti.

Parodą „Lentvario bažnyčia ir jos dekoras 1905–1943“ kuravo dailėtyrininkė Giedrė Jankevičiūtė. Ji Lietuvoje išskirkia iš dailės tyrinėtojų tuo, kad nuolat sugeba savo mokslinius tyrimus ir atradimus parodių platesnai publikai, paversti intriguojančiomis dailės ekspozicijomis. Paskutiniai metais įvairiose muziejinėse, parodinėse erdvėse Giedrė Jankevičiūtė surengė daugybę parodų: „Po raudonajā žvaigžde: Lietuvos dailė 1940–1941 m.“ (Kauno istorinėje prezidentūroje 2011 m.), „Illustrarium: Sovietų Lietuvos vaikų knygų iliustracijos“ (Bolonijos ir Vilniaus knygų mugėse 2011 ir 2012 m.), „Ne vien grožis. Moters atvaizdas LAWIN kolekcijoje“ (Nacionalinė dailės galerija, 2012 m.), dabar – „Lentvario bažnyčia ir jos dekoras 1905–1943“. Jos kuruotuose parodos pasižymi taikliu dailės kūrių įpynimui i vizualinį natyrvą, mokėjimu konstruoti vaizdinį pasakojimą. Ir, žinoma, profesionaliu sugerbėjimu kontekstualizuoti, išrašyti kūrius į to meto kultūrinių, socialinių, politinių gyvenimą, kasdienybės istoriją. Tad nekeista, kad savo kuruotuose parodoms G. Jankevičiūtė parengia tokius katalogus, kurie peržengia tradicinius katalogo rėmus ir paskirtį, tampa nauju žanru, kurį galima įvardinti „parodos knyga“.

Kaip ir pačios ekspozicijos, „parodos knygos“ sudarytos ne tik iš dailės kūrių reprodukcijų, bet ir įvairios papildomos kontekstinių vizualinės medžiagos – fotografijų, dokumentų, spaudinių. Tai pasaikytina ir apie katalogo „Lentvario bažnyčia ir jos dekoras 1905–1943“ vaizdinę pusę. Teksto dalyje vicoje įprastinio kūrių sąrašo ir įvadino straipsnio randame studiją su chronologine lentele, kūrių ko-

Lentvario bažnyčios fragmentas

A. BALTÉNO NUOTR.

mentarais, trumpais tekstais apie bažnyčios dekorų istoriją, ikonografiją, stilistiką, kūrėjų biografijas ir kt. Tai knyga, kurioje susilydo moksliniai, švietėjiški, pažintiniai, enciklopediniai tikslai. O trikalbis (lietuvių, anglų, lenkų) katalogo tekstas ne tik padarys Lentvario bažnyčios įdomybes prieinamas užsieniečiui, bet gal prisidės ir prie darnesnio tautiškai suskilusių miestelio gyventojų dialogo. Ir dar. Giedrė Jankevičiūtė turi talentą su teilti nedidelę vieningai dirbančią komandą, šiuo atveju būtina paminti dailėtyrininkų Dalios Vasiliūnienės bei Ritos Paliukevičiūtės parengtą Lentvario bažnyčios liturginių indų ir tekstilės pristatymą, puikų dizainerio Gedo Čiuželio katalogo maketą, išmoningą architektės Julijos Reklaitės ekspoziciją, profesionalias Arūno Baltėno fotografijas. Šitaip dirbant, dailėtyros atradimai tam pažavingi.

Šandien retam vilniečiui šautų į galvą mintis važiuoti pailestį į Lentvarį. Prieš keletą metų vieną vasaros dieną atsitiktinai ten patekau: miestelis skurdus, liūdnas ir pavargęs nuo sovietmečio bei posovietinių tikrovės, kiekviename žingsnyje sutinki asocialius žmones, agresyvų jaunimą, nejauku po miestelį kla-

joti. Kas šandien liko iš senosios Lentvario topografijos? Pamažu tvarkomas Eduardo André projektuotas angliskas parkas, ežero pakrantėje stovi tuščias „Rivjeros“ restoranas su apdažytomis atlantu skulptūromis, tvora aptverti apleisti Tiškevičių rūmai užkaltais langais. Tačiau bažnyčia atvira ir šandien: Dievo namai išliko nepakitę. Itališka salelė, šventovė su kampanile tebescibina ir dabar. Nes tai viena iš dviejų sgrafito technika dekoruotų bažnyčių Lietuvoje; antroji yra Perlojoje, kur dirbtą pati dailininkų komanda, tačiau meniniu požiūriu Lentvario šventovė vientisesnė. Viduramžiškai išpūdij palieka bažnyčios architektūra ir sunkus, sgrafito prisodintas jos interjeras, išpūdingas akmens panaudojimas, ypač masyvios akmeninės kolonos interjere, tokios neįprastos Lietuvos bažnyčioms. Tad verta aplankyti ne tik parodą Bažnytinio paveldo muziejuje. Verta nyvukti ir į Lentvarį.

Paroda veikia iki kovo 5 d.
Bažnytinio paveldo muziejus
(Sv. Mykolo g. 9, Vilnius)
Dirba antradienį–šeštadienį 11–18 val.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

minimalioje erdvėje sukuri peizažą, tai, aišku, jis bus dramatiškas kaip fragmentas didelio kosmoso (...).“

Dramatiškumą autorius mėgsta – tą galime suprasti pažiūrėjėjo ekspoziciją ne galerijoje, o arenaje. Juk parodų salėje kabaničios ištaipytos drobės yra įprastas, pasiteisinantis reiškinys, o netradicinėje erdvėje sukurti parodos atmosferą ir nesigailėti dėl savo darbų vetus galima tik priukiai sukomponavus architektūrinį ir ekspozicinį derinių. Dailininko kalba parodos atidaryme tą patvirtino: jis šmaikštavo, kad jo draugas Simas (arenos architektas Eugenijus Miliūnas) žino, ką reiškia Nemunas, ir rankos mostu su jungė savo sukabintų darbų liniją su toliau, per stiklo sieną-vitriną nustolstančia užšalusios upės juosta.

Gabūt ir tikrai ši paroda neprakyta didžiuliame pastate dėl kelio priežasčių: pavyzdžiu, cemento ar kelio dangos parinktų atspalvių

aplankai (sienos, grindys, kolonos, vamzdžiai vietoj lubų). Ypatingi ir maniežiniai (tokie ilgi, kad pėsčiomis ilgai trunka apvaikščioti) stačiakampiai plotai, pakylantys ir nusileidžiantys, su perskyrimais ir aikšteliemis; jie visi jungiasi į ben-

drą galingą konstrukciją, iš kurios kelios pailgos plokštumos išskiria sodrių, žemės spalvų prisodintomis drobėmis. Ne tik drobėje esanti įvairialypė linija, bet ir iš tapybos darbų susidedanti ir besižiantei keliaus dešimt metrų horizont-

tali kompozicija tarsi pasakoja čia pat esančius gamtos procesus: nendrių geltoniu išspūkavusį orą, sumedžiusi stagaru kaligrafiją ant sniego, po ledų susikaupusius vandens žolynus. Tarsi visai nebūtų nuobodulio ir reiškinių pasikartojimo aplinkui.

Varkalis, pristatydamas savo darbus, nuolat pasakoja nenuobodžias gyvenimo istorijas: kartais tai literatūrinės fantazijos arba egzistencinių, paveikti apsisprendimų galias, bet be aiškių pabaigos, t.y. ne didaktinių, nuotykiniai pavyzdžiai. Visa tai transformuoja ir į jo tapomą (kaip pabrėžia pats autorius – be teptuko) plokštumą. Ši neperspektivinė beglyė plokštuma turi nemažai kontrastuojančių, bet susikertančių, prieštaraujančių, bet susikertančių tarpusavyje (asmeninių?) kelių ir klystelių, net aklaviečių (greitai artėjama prie drobės ribos, bet ne prie linijos pabaigos), kurių neįmanoma tiksliai susiekti akimis nei išperti jų paskirtį. Galima tik kažkiek numanyti jų baigme, kaip pasakė pats autorius, netradicinio peizažo tyrinėtojas.

Paroda veikia iki kovo 15 d.
„Žalgirio“ arena (Karaliaus Mindaugo pr. 50,
Kaunas)
www.zalgirioarena.lt

Ekspozicijos fragmentas

A. KAPČIAUS NUOTR.

Apie kavą ir Kavafį

Agnė Narušytė

Turiu parašyti apie Kiprą.
– Ką tokį?
– Kiprą, valstybę, kurioje ką tik buvau.

Visi mano, kad kalbu apie kažkokį vyriškį. Niekam žodis „Kipras“ nekelia asociacijų su valstybe. Todėl ir turiu parašyti, kol nenutirpo sniegas.

Buvau ten pačiam žiemoms vidury – išsiuntė į komandiruotę visai netikėtai. Iš miesto, panirusio į beveik dvidešimties laipsnių šalčio nirvana, skridau į Frankfurą, iš ten – į Atėnus (tai – atskira istorija), o iš jų – į Larnaką. Paskutiniame lėktuve šalia manęs sėdėjės vyras paprastė espresso kavos. „Bet mes turime tik graikiškos“, – sako stiuardės. Kai jau pagaliau nulipau ant žemės, švietė saulė. Dar nespėjau išsiauštė į nežinomybę, o jau atsidūriau Nikosijoje – mieste, kur vetejo liepų auga apelsinmedžiai, jų sodriai žaliuose vainikuose vaisiai kabo lyg eglėtės žaisliukai. Skinti nedrįsau – ką žinosi, kokie ten įstatymai? Mūsų tarptautinę kompaniją pasveikinus vienos menininkė Sophia Hadjipapa-Gee (toliau – Sofija) sakė, kad geriau nerizikuoti, bet dėl kitos priežasties – yra ir tokia apelsinų rūšis, kuri balsiai neskaniai, tokiu rūgštžiu, tokia... į pritrūko žodžiu paaškinti. Sofijos motina bulgarė, tad į Kiprą ji žiūri šiek tiek iš šalies.

Bet apelsinų ir palmių vaizdas buvo apgaullingas, nes ir Kipre tuo metu buvo pasibaisėtinė šalčiai – beveik dešimt laipsnių šilumos. Mano atsivežtos pirstinės vakaraus praversdavo. Tai rašau tiems, kurie, susigaudę, apie koki Kiprą kalbu, išsivaizduoja blizgančią jūrą ir mane girią, kad gražiai iðdegiau. Nieko aš nejdegiau, vaikščiojau ne plūdimiai, bet miesto gatvėmis, sėdėjau Kipro Europos universiteto konferencijų salėje ir tik iš ten pro langą mačiau žydrą kalnų. O meste niekas nepranašavo nei jūros, nei būsimų viso pasaulio poilsiautojų. Miestas atrodė kaip po karo. Dar nebuvau jokiamame kitame meste, kuriam taip akivaizdžiai tiktū šita kalbinė klišė. Paieškojė Nikosijos vaizdų internete, to nerasite – „rojus šiam pasaulyje“ bus parašyta po fotografija, kur pavaizduoti įkalnėje ir slėniuose gražiai sukranti namukai, pagelvinti saulės. Vaikščiodama po miesto centrą mačiau ką kita: kad namai – tarsi viena ant kitos sukrautos tuščios prekių dėžės, skirtingu spalvą, aplaūžytais kraštais, aprasiestos įvairiausių firmų užrašais graikiškomis ir lotyniškomis raidėmis. Neeuropeistiškas jausmas, visai kitoks miestas. Vienoje parduotuvėje pastebiu ranka rašytą skelbimelį: „nuolatiniam darbui ieškome gražių europiečių mérinų“. Norėjau nufotografuoti, bet į mane iš viadaus tamsos įtarai žvelgė vyriškio veidas. Apsmečiau, kad susidomėjau rūdžiu

spalvos ortakiu, kyšančiu iš kito namo sienos. Bet nucidama pagalvojau – juk čia lyg ir Europos Sajunga, kodėl „europietės“ skambia kaip pas mus – „azijietės“? Kita rasė, gyva prekė turguje.

Senamiestyje (jis vadinas Lefkosią) – skyklos, išgriauti namai ir netgi aikštės, kurios radikalai perstatomas. Namų sienose – duobės, tinkas nubyréjės, dažų seniai nėra.

Vaizdas primena Vilniaus stoties prieigas, kur pro skylančių sienų plyšius tuojo pamatyti tekančią Saulę. Tiktai Nikosiją, kitaip nei Vilnių, iš tikrujų sudaužė karas. Atrodo, kad daugelis pastatų taip ir liko nepaliesti nuo tada, kai 1974 m. Turkija okupavo šiaurės Kiprą. I juos taip seniai neužėita, kad jų duris aklinais užraizgė pilkšvai rudos medžių šakos. Langai arba iš viso tusti, arba uždengti baigiančiomis ištrupėti žaliuzēmis. Siauri suirė šaligatviai išstumia mane į gatvę, o ten būtinai atleksia automobilis, ir dar – ne ta puse. Tai – britų valdymo laikotarpio palikimas. Jis begėsi 1960-aisiais, kai trys šalys (Turkija, Graikija ir Didžioji Britanija) pasirašė taikos sutartį ir atsirado Kipro Respublika.

Visos nepriklausomybės sukūrimo, atkūrimo ar praradimo istorijos kažkuo panašios, suartina jas išgyvenusius. Nes visos jos trapios, vos išveria dvidešimt metų ir vėl kas nors késinasi, tampo į skirtingesnes puses, plėšo valstybės kūną. Paskui pastatoma kokia nors sieja, ištisas gatves ir pastatus paverčianti nebūties zona. Nikosijoje aptikau lauko kavinę, padavintą „Berlin Wall No 2“. Užėjau ten išgerti kavos – šikart kiprietiškos. Pašaulis nesenai atšventė Berlyno siejas griuvimo dvidešimtmjetį. Daug prikabéta apie tai, kaip šis ižykis pakeitė pasaulį – ir į gerają, ir į blogą puse. Bet tos kalbos nutyla, kad mažytėse, karu užantspauduotose nikosijose dar tebestovi berlynų siejas, kurios niekam nerūpi. Didiesiems Europos bastūnams jos turėtų painiotis po kojomis, netikėtai išdygti miesto skveruose kaip kokie ledų kioskai.

Už tų sienų – nežinoma žemė. Ar bent jau taip atrodo atsivertus Nikosijos planą. Senamiesčio ratas, apjuostas dailia geltonų plėtyra, žemėlapyje nupjautas lyg citrinos skiltelė. Už pilkos linijos nusitęsančios baltos gatvės neturi pavadinimą: „Nuo 1974 m. Turkijos okupuota teritorija“, parašyta ten. Ir viskas. „Taip oficialiai priimta vadinti“, – sako Sofija. Bet mus vedžiodama po miestą į vis mini „Aną pusę“. Iš ten visą miestą užplūsta kvietimas musulmonų mal dai – tirkiausiai taip turkai kasdien kankina kipriecius sienų nebūjančiu garasu. Tarsi jam paklususi, Sofija mus nuvedė į arabiską restoraną, kur gatvėje galima rūkyti kaljaną, o valgymą vis pertraukia ukrainietės gražuolės atlickami pilvo šokiai. Paragavę kokių devyniolikos patekalų

iš bulvių, mėsos, daržovių, grybų, ryžių, išgérę balto degtinės, priemenės aguonų pieną, nuspindėme naktį patyrinėti miesta. Sofija mūs nuramino: „Šioje pusėje galite vaikščioti nieko nebijodami, bet jei peresite į aną pusę, nežinia, kas jums gali atsitikti.“

Žinoma, perėjome. Tai paprasta, bet tik nuo 2003 metų. Iki tol sieną buvo uždaryta. Dabar nė ne pastebėjau, kaip pagrindine senamiesčio gatve išėjau iš Kipro teritorijos. Sustabdė turkai – pareikalavo paso, jį išyrinėjo, ant atskiro lapelio uždėjo antspaudą ir davė brošiūrą „Šiaurės Kipras. Istorija“. Ji pradedama šalies pavadinimais, kuris keičiasi priklausomai nuo salė valdžių tautų: Alasia, Asi, Khittim, Yadvana, Ya, Hettim. Pagaliau – Kipras, iš lotyniško „cyprum“ – varis. O gal iš chna augalo *Lawsonia alba*, kuris taip pat vadinamas „kypros“. Kad čia viena kitą keitė klestinčios kultūros, jau mačiau Archaeologijos muziejuje, kuris yra kitose anotacijose (žvelgiant jau iš turkiškos dalies) pusėje. Buvo įdomu stebėti, kaip Egipto, finikiečių, asirų, persų, graikų, vėl egiptiečių, romėnų kultūros keitė vazų formas ir piešinių. Tai ne tie nuobodūs puodai mūsų muziejuose, šiaip ne taip sulipdyti iš smulkų šukelių. Tai – tiesiog skulptūros, papuoštos žmonių ir gyvūnų figūromis, kartais – regis, nebe naudojimui skirti indai (apie funkcijas muziejus informacijos netekia), pavyzdžiu, smailiai kaklis ašotis, šaknimis sujungtas su trimis kolbomis. Ir vis keičiasi piešiniai. Man labiausiai patiko ant išpūsto vazos šono vaikiškai nutapytai aštuonkojai – gal todėl, kad jie labiausiai nutole nuo lietuvių protėviams būdingo mastymo. Taigi senasis Kipras buvo klestinčios kultūros sala – tokia priesingybė dabarties griuvėsių vaizdui. Tačiau turkiška Kipro istorija toje praeityje akcentuoja pranašo Mahometo žindvės Ümmü Haram nukankinimo vietą, esančią netoli Larnakos – trečią pagal reikšmę musulmonų piligrimystės centrą.

Ir štai aš esu toje nepažymėtoje teritorijoje, kur gali bet kas atsitti. Iš pažiūros – viskas taip pat, toks pats apskuręs miestas, tik nebéra graikiškų užrašų, eurus pakeitė litas, o prekės iš parduotuvų virsta į gatves. Bet prekės iš esmės panašios: tie patys nėriniai, apyrankės su amuletais ir variniais indeliais kavai virti, tik daugiau pilvo šokiams skirtų sijonų su metaliniais dzin-guliukais. Nors pagrindinis turistų traukos objektas yra buvusi Š. Sofijos katedra, dar XVI a. paversta mečete (dabar pavadinta Selimiye sultono Selimo II garbei), iš ten prisimenu tik niekada nebaigtų gotikinės bažnyčios sienų liūdesį – tarši musulmonams nuplėšus skulptūras, freskas ir vitražus, jie nuoga gėdytusi pajudėti į vietas, stovis lyg vergė, prirakinta grandinėmis. Tai, aišku, tik mano išpūdis. Išėjus pro

AUTORĖS NUOTR.

vartus, jį tučtuojau išsklaido vienas kitą vejantys automobiliai.

Iš anos pusės išsinėšiau ne mėčetę, o neįprastu suvenyrų parduotuvėlę. Šalia jos ant šaligatvio gulėjo dvi vienodai susirietusios katės. Pagalvojau – žaislinės, tokias mačiau anos pusės parduotuvės. Bet staiga viena prasimerkė, kita atsidouso. Viduje, tamsiame kambarėlyje, ant sienų, palubėse, tarpdriuose ir lentynose sukabinėti menininkų sukurti papuošalai ir drabužiai. Kol pirštais naršiau koralių, turkių, ametistų ir odinių, kaulinių, metalinių juostelių ant-kaklius, parduotuvėlės savininkas virė kavą man ir mano bendrakeleiviui iš Slovėnijos Alenui Ožboltau. „Kuo turkiška kava skiriasi nuo graikiškos?“ – paklausiau. „Mums, turkams, patinka duoti, ne imti, – sako jis, – tai dykumas vėjas.“ Kavą gérėme iš mažyčių storasiemų puodelių, kuo lėčiau, kad spėtume pažiūrėti skoni, o turkas į taiką sutalpino šiaurės Kipro istoriją. Juos graikai terorizavę, norėjė iš jų atimti namus, žemes, tikejimą, kalbą – visos konfliktų istorijos panašios.

„O jūs iš kur? – staiga paklausė jis. „Iš Lietuvos“, – atsakiau, ruošdamasi aškinti, kas tai yra. „O kaip nuostabu! Mano draugo žmona kilusi į Vilnius, jie gyvena Stambule. Sakau jems – kodėl gi jūs gyvenat šitame baisiame meste, kodel nesikraustote į Vilnių, kur taip gražu?“

Grįžtant į kitą aną pusę, pasiečių Aleną praleido greitai, o mano pasą vartė, vartė, kol, pažvelgusi į mane grėsmingai juodomis akimis, paklausė: „O kaip jūs praėjote be antspaudo?“ Jau pamniau, kad man bus taip, kaip perspėjo Sofija. Bet nieko, parodžiau lapelį, uždėjo ant jo antrą antspaudą ir praleido atgal į Europos Sajungą. Ten nuėjome į tarptautinę parodą „Terra Mediterranea – kritė“, surengtą Kipro pirmininkavimo ES Tarybai proga. Tarptautinę, bet sudarytą vien iš menininkų, atstovaujančių Viduržemio jūros šaliams. Jau ne pirmą kartą pasijuntu taip, lyg žemė būtų išcentruota. Menininkų pavidės man nežinomas, nors meno kalba – šiuolaikinė (daugiausia instalacijos, video-menas ir postkonceptualizmas),

problemos – lyg ir svetimos, bet kartu ir tokios pačios kaip visur. Tik į vietinius kontekstus nurodančios ženklių man neperskaitomi. Gal todėl, praejus dviem savaitėms, iš visos parodos prisimenu tik trumpą filmuką (autoriaus pavardės nežiūsiriau). Jame arabiskai skaitomas Konstantino Kavafio eileraštis „Miestas“, o kamera lėtai slankioja po apleistas laiptines: „...Tu nerasti kitų vietų, tu nerasti kitų jūrų. / Miestas seks paskui tave. Visos gatvės, kuriomis tu eini / liks tos pačios. Ir tu sensi tuose pačiuose rajonuose; ir tuose pačiuose namuose tu pražiūsi...“ „Matai, Kavafis raše graikiškai, bet gyveno Aleksandrijoje, kur buvo kalbama arabiskai, – pradėjo aškinti iš kažkur atsiradusi Sofija. – Tai mums nepaprastas įvykis – girdėti, kaip jis skambėtų savo vicių kalba.“ Linktelėjau jai ir nusiūpsojau, apsimesdama, kad supratau. Bet man to paaškinimo ir nereikėjo. Ir jums nereikia. „Pastesbėjau, kad čia visur – kiprietiška kava. Kuo ji skiriasi nuo graikiškos?“ – paklausiau Sofijos. „Niekuo“, – atsakė jis ir nusiūokė.

Kelias namo buvo trumpesnis – tik du lėktuvai: Larnaka – Viena, Viena – Vilnius. Landžiojant po Vienos oro uosto kepyklėles, kavinantes ir parduotuvėles, atrodė, kad Kipro niekada nebuvó. Tiktai visokie austriški skanėstai – šoko-ladukai su Mozarto portretais, migdolinių sausainiai ir obuolių pyragai – mano vaizduotėje maišėsi su kiprietiškame restorane keturiasdešimt penkiuose dubenėliuose patiektais grybais, žuvimis, sūriais, špinatais, mėsos gabaliukais ir sraigėmis. Jas valgėme tik aš ir latvis Andris – iš pagarbos nužudyti sioms dėl mūsų. Užsikandome cukruje apvirktais rūgščiaisiais apelsiniais. O Vilniuje... O Vilniuje plati sniegas. Šaltose oro uosto platybėse girdžiu Kavafio cileraštį, kuris baigiasi ne visai taip, kaip reikia:

*Visada tu atsidursi šitame miente.
Nesitikėk ir nesilgėk.
Néra laivo tau, néra gatvės.
Kaip tu sumovei savo gyvenimą ir
nepritapai
Šitame kampelyje, visoje šioje
žemėje tu jí sugriovei.*

Didieji pažadai

Prasideda 63-asis Tarptautinis Berlyno kino festivalis

Živilė Pipinytė

Kai šis „7md“ numeris atsidurs spaustuvėje, Berlinalė dar nebūs prasidėjusi. Kino išpūdžius rašyti jau savaitečiai pabaigoje, kai pažiūrėsi pirmuosius festivalio, kurį atidaro beveik dešimt metų Wong Kar-wai kurta „Didis meistras“, filmus. Filmas – nekonkursinis, nes Wong Kar-wai šiemet didžiojo žiuri pirminkas.

Tai, ką rašau dabar, yra bandymas pačiai susigaudyti, ką būtina pažiūrėti. Bet filmų anonsai dažnai apgaulingi, jie masina garsiomis pavardėmis ir aliužiomis į kino istoriją, o, žiūrėk, koks nors debiutantas netikėtai ima ir parodo ką nors įdomesnio. Berlinalėje stengiuosi pamatyti visą konkursinę programą, nes ji ne tik yra festivalio veidrodis, bet ir atspindi, ką festivalio rengėjai labiausiai vertina šių dienų kine, ką išskiria, ką siūlo atristi kartu su jais. Pasirinkimas dažnai žadina ir norą polemizuoti, nes rengėjai paprastai renkasi ne universalius meninius pasaulius, o aktualias problemas ir idėjas. Bet šių metų konkurse vis dėlto pirmiausia masina garsūs kino paraščių vardai.

Šiemet Berlinalėje bus gausu ir debutantų, ir garsų kūrėjų, kurių, prisipažinti, nesitikėjau pamatyti pagrindinėje Berlinalės programoje. Kad ir naujausio prancūzų režisieriaus Bruno Dumont'o filmo „Camille Claudel 1915“.

Dumont'as visada buvo ne pagrindinės krypties, o pakraščių re-

žisierius. Šis filosofijos dėstytojas 1997 m. Kanuose apdovanotas už debiutinį „Jézaus gyvenimą“. Jau tada provokavo ne tik pasakojimo apie jauną epileptiką, gyvenantį Prancūzijos Šiaurėje, pavadinimą, bet ir Dumont'o nenoras kurti tradicinį kiną, sekti siužetą, grožėtis Prancūzijos provincijos dvasia. Kitas Dumont'o filmas, taip pat Kanuose apdovanotas „Žmogišumas“ tik patvirtino Dumont'o nuoseklumą: šis režisierius realistas, kuria metafiziškus pasakojimus apie žmogaus prigimtį ir joje koegzistuojančius meilės, Dievo ir prievaratos troškimus. Dumont'o filmų herojai – dažniausiai šiuolaikiniai prancūzai. Toks buvo ir pernai Vilniuje rodytas „Po šetono“, todėl jidomu, kaip jam pavyks bene pirmą kartą atkurti pracištę.

Filmu pavadinimas „Camille Claudel 1915“ iškart nusako filmo temą. 1915-aisiais skulptorė ir Auguste'o Rodino mūza buvo psichiatrinėje gydykloje, i kurią ją uždarė brolis – garsus religinis poetas Paulis Claudelis. Ji nebekuria skulptūrų. Skaiciu, kad net gydytojai jos nelaikė beprote, bet brolis (ir kartu – globėjas) norėjo, kad sesuo liktų gydykloje. Filme bus parodytas brolis ir sesers susitikimas. Menininkę Dumont'o filme vaidina Juliette Binoche. Kai 9-ajame dešimtmetyje Camille Claudel tapo viena feminizmo ikoną, Bruno Nuytenas sukurė populiarų filmą „Camille Claudel“ (1988), spalvingą pasakojimą apie kūrybos ir fizinę aistrą. Meilu-

(Anna Kendrick), kuri nori patobulinti atleidimų sistemą (viskas turi vykti internetu), bet iš pradžių išsirengia į savotišką iniciacijos kelionę kartu su Rajanu.

Natali tiksliai suplanavo savo idealų gyvenimą, ji gerai žino, koki nori, koks turi būti vyras, atlyginimas, namai. Tačiau būtent ši idealiam prie šiuolaikinio gyvenimo salygų pristaikiusi herojė palūš pirmoji, taip ir nepasiekusi tos lenktynių atkarpos, kurioje komfortiškai jaučiasi Rajanas ir oro uoste sutinka kita ciniška profesionalė Aleks (Vera Farmiga). Reitmanas meistriškai pasinaudoja šiaisiai personažais, jų socialinės padėties ir asmeninio gyvenimo santykiai, kad suformuluotų vieną svarbiausią filmo idėjų. Rajanas ir Aleks atskleidžia savo slaptąjai pusė nuvykę į vos nežlugusias Rajano sesers vestuves. Provincialus miestelis, negražūs žmonės, senamadiška jų būtis kontrastuoja su spindinčiose oro uostų erdvėse įstiguose Rajano gyvenimui. Tai reaibybė, nuo kurios jis taip atkakliai bėga. Akistata su ja priverčia Rajaną suformuluoti ir režisieriui, matyt, vieną svarbiausią teiginį, kodėl žmogui geriau būti kartu su kažku kitu ir atsisakyti racionalių viešnavės argumentų. Suvokęs pačią, bet sunkiai išgrendinama tiesa, Rajanas pabandyk, kad yra pačiai. Tik Reitmanas ne tokiai nai-

žius vaidino Isabelle Adjani ir Gerard'as Depardieu. Idomu, kokį stiliumi ir spalvas pasirinko Dumont'as.

Boriso Chlebnikovo kūrybą sekė nuo pat pirmo filmo „Koktebelis“, kurto dar kartu su Aleksejumi Popogrebskiu. Lietuvoje rodyti keli buvusio kino kritiko Chlebnikovo filmai – joselianiškos intonacijos „Laisvas plaukiojimas“ ir savito humoras „Beprotiška pagalba“ apie apsnūdusį baltarusį uždarbiautoją, ieškanti laimės šių dienų Maskvoje. Chlebnikovas – taip pat iš tų režisierų, kurių nepriskirsi pagrindinėi krypių. Bet konkurse rodomas jo naujausias filmas „Ilgas laimingas gyvenimas“ („Dolgaja scastlivaja žižn“) – visai ne Genadijus Špalikovo, o Fredo Zinnemano filmo perdibinys, tiksliau, garsiojo 1952 m. vesterno „Lygiai vidurdieni“ su Gary Cooperiu ir Grace Kelly pagrindiniuose vaidmenyse parafrazė. Zinmeno filmo šerifas vienas gynė miestą nuo banditų gaujos, Chlebnikovo filme jaunas fermeris atsiasko palikti išsinuomotą žemę, nepaisydamas vietos valdžios, milicijos ir nusikaltelių spaudimo.

Dukart Kanų „Auksinės palmės šakelės“ laureatas Bille Augustas šiemet i Berlyna grįžta su filmu „Naktinis traukinys į Lisaboną“ („Night Train to Lisbon“). Tai – ševelcarų rašytojo ir filosofo Pascilio Mercier popularios knygos ekranizacija, o geriausia Augusto filmai juk taip pat ekranizacijos: „Pelė užkariautojas“ (pagal Martiną Andersen-Nexø) ir „Geri ketinimai“

(Anna Kendrick), kuri nori patobulinti atleidimų sistemą (viskas turi vykti internetu), bet iš pradžių išsirengia į savotišką iniciacijos kelionę kartu su Rajanu.

Natali tiksliai suplanavo savo idealų gyvenimą, ji gerai žino, koki nori, koks turi būti vyras, atlyginimas, namai. Tačiau būtent ši idealiam prie šiuolaikinio gyvenimo salygų pristaikiusi herojė palūš pirmoji, taip ir nepasiekusi tos lenktynių atkarpos, kurioje komfortiškai jaučiasi Rajanas ir oro uoste sutinka kita ciniška profesionalė Aleks (Vera Farmiga). Reitmanas meistriškai pasinaudoja šiaisiai personažais, jų socialinės padėties ir asmeninio gyvenimo santykiai, kad suformuluotų vieną svarbiausią filmo idėjų. Rajanas ir Aleks atskleidžia savo slaptąjai pusė nuvykę į vos nežlugusias Rajano sesers vestuves. Provincialus miestelis, negražūs žmonės, senamadiška jų būtis kontrastuoja su spindinčiose oro uostų erdvėse įstiguose Rajano gyvenimui. Tai reaibybė, nuo kurios jis taip atkakliai bėga. Akistata su ja priverčia Rajaną suformuluoti ir režisieriui, matyt, vieną svarbiausią teiginį, kodėl žmogui geriau būti kartu su kažku kitu ir atsisakyti racionalių viešnavės argumentų. Suvokęs pačią, bet sunkiai išgrendinama tiesa, Rajanas pabandyk, kad yra pačiai. Tik Reitmanas ne tokiai nai-

„Camille Claudel 1915“

(pagal Ingmarą Bergmaną).

Filmai apie knygas, ypač tas, kuriuos keičia gyvenimą, visada žada netikėtą kiną. „Naktinis traukinys į Lisaboną“ – tai pasakojimas apie lotynų kalbos mokytojų iš Berno. Susidomėjės portugalų poeto ir gydytojo knyga, jis nusprendžia viską mesti ir sėsti į naktinį traukinį, vykstantį į Lisaboną. Mokytojas svajoja susitikti su knygos autoriumi, kuris, regis, apsėstas tų pačių fundamentalių klausimų. Pagrindinius vaidmenis filmė kuria Jeremy Ironsas, Bruno Ganza ir Lena Olin.

Taip pat dukart Kanų laureatas, nepaprastai produktivus Stevenas Soderberghas Berlyne pristatys „Šalutinį efektą“ („Side Effects“), kurio tema – kova su depresija. Filme vaidina Jude'as Law, Catherine Zeta-Jones, Channingas Tatumas ir Rooney Mara.

Berlinalė parodys ir trečiąjį austrijų režisieriaus Ulricho Seidelio triologijos dalį „Rojus: viltis“ (pirmoji – „Rojus: meilė“ pernai rodyta Kanuose, antroji „Rojus: tikėjimas“ – Venecijoje, visas tris žada „Kino pavasaris“). Kaip visada, konkurse bus filmų iš Pietų Korėjos, Lotynų Amerikos, šiemet nepažyštėta viesas bei laiko ir Vidurio Europai –

ivys Małgorzato Szumowsko filmo „...vardu“ („W imię...“) apie provincijos kunigą (Andrzej Chyra), kurio geismus pažadina jaunas vakinas (Maciej Kosciuszko), pasaulinė premjera, rumunų kinui atstovaus Calino Peterio Netzerio „Vaiko poza“ („Pozitia Copilului“).

Pirmą kartą Berlinalėje konkurse (lietuviško filmo iki šiol taip ir nebuvu) bus rodomas Kazachstano filmas. Dvidešimt aštuonerių Emiro Baigazino „Harmonijos pamokos“ („Uroki garmonii“) pasakoja apie privartą mokykloje, o pagrindinį vaidmenį filmė sukūrė keturiolikmetis vaikų namų auklėtinis. Daug dėmesio jau spėjo sulaukti Jafaro Panahi filmas „Pardon“. Režisierius nuteistas Irane, jam draudžiama kurti filmus, o prieš keletus metus jo neįsleido į Berlyną dalyvauti žiuri darbe, todėl ir šie neteinašku, ar jis galės atvykti.

Žinoma, laukia ir atradimai, ir nusivylimai, ir dar nežinia, ko bus daujau. Bet galverta iškart prisiminti jau minėto Pascilio Mercier žodžius: „Nusivylimas laikomas blogiu. Tai – neįsmintingas prietaras. Kaip, jei ne nusivildami, galime atrasti, ko laukėme ir ko vylėmés? Ir kas, jei ne tas atradimas, padės pažinti save?“

Rodo TV

Televizija netelpa į kūrinių

Rajanas Batleris – nemalonus tipas. Jis dirba korporacijoje, kuri verčiasi žmonių atleidinėjimu. Rajanas (George Clooney) sugeba ištikinti atleidžiamą žmogų, kad visos permainos tik į gerą nors tas neturi jokių perspektyvų. Rajanas gyvena ore – jis skraido iš vieno JAV kampo į kitą ir į namus užsuka retai. Vesdamas seminarus jis aiškina klausytojams, kad gyvenime verta skirti tai, kas svarbu, ir tai, kas nelabai būtina. Tai, kas būtina, turi tilpti vienoje kūrinių. Ši metodinė priemonė filmo „Viskas ore“ (TV3, 9 d. 22.25) režisieriui Jasonui Reitmanui yra metafora, apibūdinti ne tik Rajaną, bet ir visuomenę, kurią staiga ištiko ekonominė krizė ir kuri turi iš naujo atsirinkti, kas jai svarbiausia. Bet „Viskas ore“ nėra ir krizę išgyvenančios visuomenės satyra, nors reikėtų visai nedaug, kad filmas toks taptų. Visai nedaug reikėtų ir tam, kad filmas taptų romantinė komedija. Bet Reitmanas puikiai išlaviravo tarp tradicinių žanrų spastų ir žiūrovų lūkesčių. „Viskas ore“ provokuoja: personažų poelgiai, pagaliau ir jie patys, – gana dviprasmiški, jie ne sutelpa į tradicinius vertinimus. Gal tik išskyrus jauną ir gabią Natali

„Geras, blogas, trenktas“

vus, kad pasiūlytų mums tradicinę atomazgą.

Kitokius nuotykius ore pasiūlys perynkštis Brandonu Nutto filmas „Lietuvo užgrobinas“ (LNK, 13 d. 22.35). Jo herojus specialusis agentas Rosas sužino, kad lėktuvą, kuriamo atsidūrė jo buvusi žmona, taikinė pasirinko teroristų organizacija.

Specialieji agentai jau tapo naujosios mitologijos dalimi, todėl taip dažnai tampa filmų herojais. Clarko Johnsono filme „Sargybinis“ (LNK, 12 d. 22.35) Michaelo Douglas herojus kadaise išgelbėjo JAV prezidento gyvybę. Dabar jis saugo Pirmąją damą. Bet iš šio agento gyvenimas apsiverčia aukštyn kojom, kai iš nužudyto kolegos jis sužino slaptą informaciją. Apie slaptą tarnybą manipuliacijas D.J. Caruso 2008 m. filmas „Sakalo akis“ (TV3, 10 d. 22.15). Jo herojus Džerj (Shia LaBeouf) ir Reičel (Michelle Morgan) „supažindina“ bendras košmaras – jie sužino, kad yra paškelbi teroristais, ir per privartą

atsiduria pavojingoje grupuotėje, planuojančioje žmogžudystę seriją. „Sakalo akis“ puikiai perteikia keistą jausmą, kai kartais pasijunti taip, lyg tave visalaikas kas nors stebėtu. Ir tai jokia persekiojimo manija. Juk mobilieji telefonai kiekvienam suinteresuotam gali pasakyti, kur dabar esi, be to, žmonės patys sudeda visą informaciją apie save į „Facebook“.

Užtart kartu su LRT (9 d. 23 val.) siūlau trumpam persikelti į 4-ajį praėjusio amžiaus dešimtmetyje ir pasižiūrėti Jee-woon Kimo vesterių „Geras, blogas, trenktas“ (2008). ...Korėjos pusiasalis užgrobtas japonų, korėjiečiai nuo okupantų bėga į Mandžiūrijos stepes netoli Kinijos sienos. Dauguma pabégelių neišvengiamai tampa banditais. Toks ir filmo herojus Che-Gu. Kartą plėšiant japonų traukinį jo rankose atsiduria žemėlapis, vedantis prie Mandžiūrijoje paslėptų vienos kinų dinastijos lobų. Žemėlapis rūpi ir kitiems filmo herojams, todėl gaudynių, susiaudymų ir panašių atrakcijų tikrai nepristigas.

Nesenai pasižiūrėjęs keliai lietuviškas laidas nusprendžia, kad didžiausią grėsmę televizijoms vis dėlto kelia ne prasti filmai ar „popsiniai“ koncertai, o savimi patenkinti ir savo lietuvišku humoru jausmu beižavintys laidų vedėjai. Pirmadienį išjungęs „Ižvalgas“, užuot išgirdęs

žadėtą diskusiją apie nacionalinius simbolius, daugiau nei valandą klausiusių laidos vedėjo išvedžiojimų ir bejagiškų klausimų dalyviams – radikaliam nacionalistams ir tolerantiškiams demokratams. Taip ir nesupratau, ar kelis kartus klausamas abieju pusiai, ar jie turi kokių nors bendrų sąlyčio taškų, pats laidos vedėjas nesuprantą, kad tų taškų negali būti, ar jis tiesiog mano, jog laidos dalyviai nesupras sudėtingesnių klausimų? Gal jis nuoširdžiai tiki, kad gali būti pilnayı diskusija tarp intelektualo demokrato ir politiko radikalio? Tarp skustagalvio nacionalisto ir Lietuvos gėjų lyderio? Ar vedėjas tiesiog daro savo šou? Turiu jį nuliūdinti: nacionalistai visai nejuokingi. Jie baisūs. Pritariu profesoriui Bielskiui, kad save gerbianti televizija neturėtų kviesti į savo laidą radikalų. Pasiteisinių apie demokratiją ir skirtinges nuomonės čia visai netinka. Nesantaiką ir ksenofobią kurstantiems personažams, kaip ir serijiniams žudikams ar teroristams, televizija neturi tekti tribūnos. Yra tokis rusiškas terminas: „nerukopožatnyj“ (susikompromitavęs žmogus, kuriam negalima paspausti rankos). Bijau, kad netrukus gali taip atsikurti, kad ir LRT bus nemalonu ištiesi ranką.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Parodos	Keramikos muziejus	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	Lino Jusionio paroda „Tik sniege liko žymės“ iki 13 d. – <i>Ketvirtadienio peržiūra</i> . Algirdo Jaruševičiaus instalacija	Galerija „Meno parkas“ <i>Rotušės a. 15</i> Grupės „Archyvas“ paroda „Netobulumas“
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija iki 17 d. – paroda „Minios“ Paroda „Maršas. Iljos Fišerio 1946–1953 metų fotografijos“ Paroda „Apie praeivius ir kaimynus“	„Prospekt“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> iki 15 d. – Audrius Zavadskio fotografijų paroda	Galerija „Kauno langas“ <i>M. Valančiaus g. 5</i> Saulius Treinio juvelyrinkos paroda „Organika“
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai iki 17 d. – paroda „Jonas Rustemas – dailininkas ir pedagogas“, skirta dailininko 250-osioms gimimo metinėms	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> Tapybos paroda „ad ORIGINEM“	Galerija „Marijos ir Jurgo Šlapelių muziejus“ <i>Pilies g. 40</i> iki 12 d. – Arvydo Markevičiaus retrospektivinė tapybos ir juvelyrinkos paroda „Fantazijos“
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas <i>Arsenalo g. 1</i> Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija Lietuva carų valdžioje Lietuvos valstiečių būties kultūra Kryždirbystė „Lietuvos diplomatinių tarnybų 1918–1940 m.“ Primityviosios tapybos paroda Paroda „Lietuvių šventimo draugija „Rytas“	Galerija „The Gardens“ <i>Konstitucijos pr. 12A</i> iki 15 d. – Laro Favaretto paroda	Galerija „Žalgirio“ arena <i>Karaliaus Mindauto pr. 50</i> Eugenijaus Varkulevičiaus–Varklio tapybos paroda „Peizažas“
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija <i>Lankymas antradienių–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	Žydų kultūros informacijos centras <i>Mėsinų g. 3A</i> Fotografijų paroda „Litvakų paveldas Baltarusijoje“	KLAIPĖDA Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija <i>Liepų g. 33</i> Prano Domšaičio tapybos, dailininko marijisto Česlovo Janušo (1907–1993, JAV) kūrinių „Prie Baltijos ir prie Atlanto“ ekspozicija, Vytauto Kašubos kūrybos ekspozicija „Žmogaus misterija“
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Paroda „Atraskime savajį paveldą: Lentvario bažnyčia ir jos dekoras. 1905–1943“ Paroda „Lukiškių Dievo Motina. Kad būtų atvilgytos sudiržusios širdys...“	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7</i> iki 9 d. – Felikso Jakabausko tekstilės darbų paroda „Švytėjimai“ Irinos Dangvetkenės–Roskoshnayos paroda „Sielas spalvų virpesiai“ Viačeslavos Sokoleckio jubiliejinė retrospektivinė kūrybos paroda „Žingsnis po žingsnio“	Galerija „Dailės galerija-studija „Ra“ <i>Pranciškonų g. 8</i> iki 9 d. – Vido Poškaus tapyba ir piešiniai
Modernaus meno centras <i>Literatų g. 8</i> Scenografinios paroda „Ant ribos“	Galerija „Kunstкамера“ <i>Ligoninės g. 4</i> Vladislovo Žiliaus paroda „Švytėjimai“	ŠIAULIAI „Laiptų galerija“ <i>Žemaitės g. 83</i> Gintaro Palemono Janonio tapybos darbų paroda „Ilgā istorija“
Galerija „Kairė–dešinė“ <i>Latako g. 3</i> iki 16 d. – Lino Blažiūno darbų ciklas „Baltas drugelis“ Lauros Selmistratytių medžio raižinių ciklas „Tai audinys“	Lietuvių kalbos institutas <i>P. Vileišio g. 5</i> Elvyros Kairiukštystės piešiniai	ŠIAULIŲ UNIVERSITETO dailės galerija <i>Vilniaus g. 141</i> Simonas Bagdonaitės grafikos paroda „Gyvenimo karnavalas“ Giedrius Ščiukčiaus fotografijos paroda „Reportažai iš Europos gatvių“
Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> Nerijaus Ermino paroda	Prancūzų institutas <i>Didžioji g. 1</i> Fotografijų paroda „Kaunas–Grenoblis. Susirkirtę žvilgsniai“	Spektakliai
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> iki 13 d. – paroda „Žinutė ateicių“	VILNIUS
Parodų salės „Titanikas“ <i>Maironio g. 3</i> Aldonos Keturakiénės paroda „Ritm“ Romualdo Inčirauskio metalo plastikos paroda „Durbė, Žalgiris ir dar kai kas...“ iki 9 d. – VDA studentų 2012 m. rudens semestro darbų paroda	Načionalinis operos ir baletu teatras 8 d. 18.30 – P. Čaikovskio „GULBIŲ EŽERAS“. Dir. – R. Šervenikas 9 d. 18.30 – J.F. Halévy „ŽYDÉ“. Dir. – M. Staškus 10 d. 12 val. – S. Prokofjevo „PELENÉ“. Dir. – A. Šulčys (Načionalinės M.K. Čiurlionio menų mokyklos Baletu skyrius)	Nacionalinis operos ir baletu teatras 8 d. 19 val. <i>Ūkio banko teatro arenos</i> – W. Shakespeare'o „HAMLETAS“. Rež. – O. Koršunovas 9, 10 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> – F. Kafkos „NUOSPRENDIS – METAMORFOZĒ“. Rež. – P. Ignatavičius
Galerija „Akademija“ <i>Pilies g. 44/2</i> iki 15 d. – Pauliaus Juškos paroda „Kūnai ir žemės“ Raimundo Sližio tapybos paroda	Rasytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i> Vlado Bražiūno fotoparoda „pa(si)matymai“	Valstybinis jaunimo teatras 8 d. 18 val. – D. Wassermano „SKRYDIS VIRŠ GEGUTĖS LIZDO“. Rež. – V. Griško 9 d. 12 val. – J. Erliko „BILLETAS IŠ DAN-GAUS“. Rež. – D. Jokubauskaitė (Salė 99) 9 d. 18 val. – A. Juozaičio „ŠIRDIS VIL-NIUJE“. Režisieriai – J. Vaitkus, A. Vidžiūnas 10 d. 12 val. – V.V. Landsbergio „ANGELŲ PASAKOS“. Rež. – V.V. Landsbergis (Salė 99) 12 d. 18 val. – M. Frayn „TRIUKŠMAS UŽ KULISU“. Rež. – P.E. Landi 13 d. 18 val. – „UŽSISPYRĖLĖS TRAMDY-MAS“ (pagal W. Shakespeare'o). Rež. – C. Graužinės 14 d. 18 val. – P.E. Landi „STRIP MAN SHOW – VISKAS APIE VYRUS“. Rež. – P.E. Landi
Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> iki 9 d. – Dainiaus Liškevičiaus paroda „Trylikto taško projekcijos“	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> iki 15 d. – paroda „Geriausias 2012-ujų kūrinių“	Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė 8 d. 17 val. – M. Ivaškevičiaus „ŠVARYMAS“. Rež. – O. Koršunovas 12, 13 d. 18.30 – Dante's Alighieri „ROJUS“. Rež. – E. Nekrošius 14 d. 18.30 – A. Schnitzlerio „10 DIALOGŲ“
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“ <i>Dominikonų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i> Aušros Barzdakaitės–Vaitkūnienės paroda „4istorijos“	Rusų dramos teatras 8 d. 18 val. – I. Vyrapajevė „ILIUZIJOS“. Rež. – O. Kovrikovas

Nuoširdžiai užjaučiame kolegę
ŽIVILE PIPINYTĘ
mirus mamai.

„7 MENO DIENOS“

12 d. 11 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „MOZAika“. Choreogr. – B. Banevičiūtė (teatras „Dansema“)	OBUOLIUKAS“ Rež. – A. Lebeliūnas	ras. Solistai J. Milius, S. Song, E. Sašenko, R. Čivilytė, R. Karpis. Dir. – R. Šumila
13 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „ATVIRAS RATAS“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	10 d. 12 val. – „SEIMYNELĖ IŠ DIDŽIOSIOS GIRIOS“ Rež. – O. Žiugžda	
14 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – „TETOS“. Rež. – J. Javaitis (aktorių ansamblis „Degam“)	KLAIPĖDA	
15 d. 18 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „TĘČIO PASAKA“. Rež. – A. Kirvela ir J. Tertelis (teatro laboratorija „Atviras ratas“) ir kūrybinė studija)	Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	
15 d. 19 val. <i>Kišeninėje salėje</i> – N. Gogolio „PAMIŠELIO UŽRAŠAI“. Rež. – V. Sodeika (teatro judėjimas „No Theatre“)	10 d. 17 val. – PREMJERA! Z. Liepinio „ADATA“	
Vilniaus kamerinis teatras	14 d. 18.30 – „SAPNAI APIE BRODVĖJU“	
<i>Konstitucijos pr. 23</i>		
9 d. 12 val. – „KELIONĖ Į AFRIKĄ ARBA DAR KUR NORIS“ (pagal K. Kasparavičiaus piešinius ir L. Kavolės tekstus). Rež. – Ž. Ramanauskas	Klaipėdos lėlių teatras	
14 d. 18.30 – „MEILĖ BE AKCENTO“ (pagal A.R. Burnettą). Rež. – A. Gian (JAV)	9 d. 12 val. – „BAUBAS“. Rež. – J. Jauškevičiūtė	
Raganiukės teatras	10 d. 12 val. – PREMJERA! „RAUDONKEPURAITĖ“. Rež. – G. Radvilavičiūtė	
9 d. 12 val. – „MAŽOJO DINOZURIUKO ISTORIJA“. Rež. – R. Urbanavičiūtė	ŠIAULIAI	
9 d. 16 val. – „KAIP EŽIUKAS NORĖJO TAPTI ŽVAIGŽDĖ“ (Mažųjų Akademijos spektaklis)	Šiaulių dramos teatras	
10 d. 12 val. – „BATUOTAS KATINAS“. Rež. – R. Urbanavičiūtė	8 d. 18 val. – PREMJERA! N. Leskovo „LEDI MAKBET IŠ MCENSKO APSKRITIES“. Rež. – R. Banionis	
KAUNAS	9 d. 18 val. – T. Williams „IGUANOS NAKTIS“. Rež. – G. Padegimas	
Kauno dramos teatras	10 d. 12 val. – V. Ludwigo „BELA, BOSAS IR BULIS“. Rež. – A. Gluskinas	
8 d. 18.30 <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMJERA! A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Rež. – J. Jurašas	10 d. 18 val. – C. Goldoni „VIĘŠBUČIO ŠEIMININKÉ“. Rež. – R. Steponavičiūtė	
9 d. 19 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – J. Tumova Vaižganto „ŽEMĖS AR MOTERS“. Rež. – T. Erbrėderis	12 d. 19 val. – „VYRAI IR MOTERYS“. Choreogr. – A. Cholina (A. Cholinos teatras)	
10 d. 12 val. <i>Didžiojoje scenoje</i> – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. – I. Paliulytė	14 d. 16 val. – R. Lamoureux „SRIUBINĖ“. Rež. – N. Mirončikaitė	
10 d. 18 val. <i>Ilgajoje salėje</i> – B. Srblijanovič „SKERIAI“. Rež. – R. Atkočiūnas	15 d. 18 val. – PREMJERA! V. Veršulio „UŽ DURŲ“. Rež. – I. Jarkova	
12 d. 12 ir 18.30 <i>Didžiojoje scenoje</i> – „MODERATORIAI“. Rež. – A. Kurienius	PANEVĖŽYS	
13 d. 19 val. <i>Tavernos salėje</i> – T. Guerra „KETVIRTOJI KEDĖ“. Rež. – R. Atkočiūnas	Juozo Miltinio dramos teatras	
13 d. 18.30 <i>Didžiojoje scenoje</i> – PREMJERA! „JERUZALÉ“ (pagal J. Butterworth). Rež. – R. Atkočiūnas	9 d. 17 val. – I. Abele „JAZMINAS“. Rež. – M. Kimėle	
14 d. 18 val. <i>Rūtos salėje</i> – F. von Schillerio „PLĒŠKAI“. Rež. – A. Areima	10 d. 17 val. – L. Tolstojaus „KREICERIO SONATA“. Rež. – S. Varnas	
15 d. 18 val. <i>Mažojoje scenoje</i> – J. Smulio „SVEČIUOSE PAS PULKININKO NAŠLĘ“. Rež. – D. Juronytė	15 d. 17 val. – J. Tatte „SANKIRTA SU PAGRINDINIUI KELIU“. Rež. – A. Vidžiūnas	
15 d. 18.30 <i>Didžiojoje scenoje</i> – E. Scribė'o „PRIEZASTYS IR PASEKMĖS“. Rež. – R. Banionis	Koncertai	
Kauno muzikinis teatras	Lietuvos nacionalinė filharmonija	
8 d. 18 val. – C. Portorio „BUČIUOK MANE, KEIT“. Dir. – J. Geniušas	9 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistas K. Renshawas (smuikas, JAV). Dir. – J. Uliarte'as (Austrija, Argentina). Programoje G. Bizet, C. Saint-Saenso, C. Francko kūriniai	
10 d. 18 val. – G. Donizetti „LIUČIJA DI LAMERMUR“. Muzikos vad. ir dir. – J. Geniušas	10 d. 12 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – koncertas visai šeimai „Kaip Šarka ir Pelėdžiukas dudu klausė“. Aktorius L. Zubė. Klaipėdos brass kvintetas: V. Bružas (meno vadovas, trimitas), A. Maknavičius (trimitas), S. Sugintas (trombonas), A. Ulteravičius (valtornas), J. Dargis (tuba). Programoje H. Purcellio, S. Scheidto, J.S. Bacho, Ch. Gounod, C.M. von Weberio, V. Trojano ir kt. kūriniai	
14, 17 d. 18 val. – PREMJERA! „NOTRDAMO LEGENDA“. Insc. aut. ir choreogr. – A. Jankauskas, komp. A. Jasenka, dir. – J. Janulevičius, scenogr. – A. Šimonis, kost. dail. – R. Biliūnaitė	10 d. 16 val. Taikomosios dailės muziejuje – IV J.S. Bacho muzikos festivalis. Prancūziskos siuitos. Ansamblis „Musica humana“. Festivalio meno vad. ir dir. – A. Vizgirda. Solistės S. Liamo (sopranas), U. Čaplakaitė (fleita). Programoje J.S. Bacho kūriniai	
15 d. 18 val. – J. Strausso „VIENOS KRAUJAS“. Dir. – V. Visockis	12 d. 18 val. Kupiškio kultūros centre – Valstybinis Vilniaus kvartetas. Solistas L. Mikalauskas (bosas). Programoje J. Naujailio, J. Gaižausko, V. Bagdono, M.K. Čiurlionio, G. Kuprevičiaus, J. Pakalnio, A. Bražinsko, K. Vasiliauskaitės ir kt. kūriniai	
Kauno kamerinis teatras	Marijampolės kultūros centre , 14 d. 19 val. Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje, – J. Leitaitė (mecosopranas), M. Safarjane (smuikas, Rusija), S. Malcevas (fortepijonas, Rusija). Programoje J. Brahmo, J. Massenet, C. Debussy ir kt. kūriniai	
8 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „BE GALO ŠVELNI ŽMOGŪDYSTĖ“. Rež. – S. Rubinovas	VILNIUS	
9 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTUA IR PANTAGRIUELIS“. Rež. – S. Rubinovas	Kongresų rūmai	
10 d. 18 val. – M. Walczako „PIRMASIS KARTAS“. Rež. – S. Rubinovas	9 d. 12 val – koncertas visai šeimai „Cirkas atvažiavo!“	
14 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „KAVINĖ PAS BLEZĄ“. Rež. – S. Rubinovas	14 d. 19 val. – koncertas „Ar jauti mano meilę?“ Lietuvos valstybinis simfoninis orkest-	
15 d. 18 val. – D. Čepauskaitės „DIENA IR NAKTIS“. Rež. – S. Rubinovas		
Kauno lėlių teatras		
9 d. 12 val. – „ŽALIAS ŽALIAS		

Bibliografinės žinios

MENAS. FOTOGRAFIJA

Lietuvos tautinis paveldas = The national heritage of Lithuania : tradiciniai amatai : [albumas / sudarytojas Violeta Dubnikienė, Elyda Lazauskaitė ; vertėja Aušra Simanavičiutė]. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejus, [2012] (Vilnius : Petro ofsetas). – 287, [1] p. : iliustr. – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978-609-8039-26-9 (jr.)

Ne vien grožis = More than just beauty : [moters atvaizdas LAWIN kolekcijoje : dailės albumas] / sudarytoja [ir tekštų autorė] Giedrė Jankevičiūtė ; [vertėja Irena Paškauskienė]. – Vilnius : Advokatų kontora „LAWIN Lideika, Petrauskas, Valiūnas ir partneriai“ : R. Valiūnas, 2012 (Vilnius : Petro ofsetas). – 255, [73] p. : iliustr. – (LAWIN meno kolekcija). – Virš. antr. nenurodyta. – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-95084-4-3 (jr.)

Raktai į Lietuvos miestus = Keys to the cities of Lithuania : [albumas]. – Kaunas [i.e. Vilnius] : Miesto IQ, 2010- . – (lr.)

[Kn.] 2 / Margarita Matulytė, Kęstutis Navakas, Viktoras Rudžianskas ... [et al.] ; [fotografas Gintaras Česonis ; vertėjai Laima Vincė Šruoginis, Zuzana Šiušaitė ; sudarytoja Ina Žurkuviene]. – 2012 ([Kaunas] : Kopa). – 175, [1] p. : iliustr. – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-8043-03-7

Šv.Jurgio prospektas: nuo vizijos iki tikrovės / Ingrida Tamšiūnenė ; Lietuvos nacionalinis muziejus, Vilnius dailės akademija. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejus, 2012- . – Virš. aut. nenurodyta. – ISBN 978-609-8039-31-3

Kn. 1: 1817-1875. – 2012 (Vilnius : BALTO print). – 111, [1] p. : iliustr., faks. – (Vilnius sąsiuviniai / Lietuvos nacionalinis muziejus ; 2). – Santr. angl. – Tiražas 700 egz. – ISBN 978-609-8039-32-0

Tylis naktis. Aktoas : [fotoalbumas] / Algimantas Aleksandravičius ; [tekštų autorius Povilas Šarmavičius]. – Vilnius : Sofoklis [i.e. Metodika], 2012 (Vilnius : Standartų sp.). – 143, [1] p. : iliustr. – Tiražas [200] egz. – ISBN 978-609-444-101-1 (jr.)

Tylis teatro metraštininkas : aktoriaus Jono Lalo atsiminimai: ne tik apie teatrą / [sudarė Diana Gancevskaitė]. – [Kaunas : Spindulio spaustuvė, 2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 572 p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [400] egz. – ISBN 978-9955-466-46-8 (jr.)

Vilnius : [fotoalbumas] / Jan Bułhak ; sudarytoja Jūratė Gudaitė ; [i anglių kalbą vertė Aušra Simanavičiutė]. – Vilnius : Lietuvos nacionalinis muziejus, 2011- . – Virš. aut. nenurodytas. – ISBN 978-609-8039-29-0 (jr.)

Kn. 1. – [2012] (Vilnius : BALTO print). – 559, [1] p. : iliustr., faks. – (Lietuvos fotografijos istorija / Lietuvos nacionalinis muziejus, ISSN 1392-9003 ; 4). – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas 1100 egz. – ISBN 978-609-8039-30-6

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Ana Karenina : romanas / Lev Tolstoj ; iš rusų kalbos vertė Pranas Povilaitis. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2012]. – (Geriausia iš geriausių literatūros klasika). – ISBN 978-609-403-433-6 (jr.)

Kn. 1. – [2012] (Kraków : Skleniarz). – 523, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-431-2

Kn. 2. – [2012] (Kraków : Skleniarz). – 459, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-432-9

Apie mus – didelius ir možas : apskymai / Jūrė Bulavaitė ; [dailininkė Herta Matulionytė]. – Kaunas : [Spindulio spaustuvė], 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 451, [1] p. : iliustr. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-9955-466-47-5 (jr.)

Atodrėkis gruody : eilėraščiai / Janina Parutienė. – Šiauliai : Titnagas, 2012 (Šiauliai : Titnagas). – 117, [1] p. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-9955-613-46-6

Kelionių užrašai / Pulgis Andriušis ; [sudarytojas Remigijus Misiūnas]. – Vilnius : Bonus animus, [2012] (Vilnius : BALTO). – 502, [1] p. – (Egzodo biblioteka). – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-9955-754-27-5

Koriko duktė ir juodasis vienuolis : romanas / Oliver Pötzsch ; iš vokiečių kalbos vertė Rūta Ježak. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 584, [2] p. : žml. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-398-8 (jr.)

Miręs šeimoje : romanas / Charlene Harris ; iš anglų kalbos vertė Rūta Steponavičiutė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2012] (Kraków : Skleniarz). – 410, [1] p. – Ciclo "Sukė Stekhaus" 10-oji knyga. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-438-1 (jr.)

Naktys Rodantėje : romanas / Nicholas Sparks ; iš anglų kalbos vertė Greta Margevičienė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2012] (Kaunas : Indigo print). – 282, [2] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-390-2

Pažadėtoji žemė : [romanai] / Sebastian Barry ; iš anglų kalbos vertė Vidas Morkūnas. – Vilnius : Metodika, 2012 (Kaunas : Spindulio sp.). – 207, [1] p. – Tiražas [1200] egz. – ISBN 978-609-444-097-7 (jr.)

Pribuvėjos prakeiksmas : romanai / Sabine Ebert ; iš vokiečių kalbos vertė Inga Stančikaitė. – Kaunas : Obuolys [i.e. MEDIA INCOGNITO, 2012] (Kaunas : Spindulio sp.). – 570, [1] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-403-386-5 (jr.)

Tomas Venclova : bibliografijos rodyklė, 1956-2011 / Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka ; [sudarytojas Jolanta Budriūnienė, Jolanta Garlaitė]. – Vilnius : Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2012 (Vilnius : Standartų sp.). – 532 p., [8] iliustr. lap. : faks. – Tiražas 400 egz. – ISBN 978-609-405-072-5 (jr.)

Žibintas : [romanai] / Deborah Lawrenson ; iš anglų kalbos vertė Kristina Lukošienė. – Vilnius : Metodika, 2012 (Vilnius : BALTO print). – 399, [1] p. – Tiražas [1500] egz. – ISBN 978-609-444-073-1 (jr.)

*PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽVYDO B-KA. BIBLIO*

„Taikinys #1“

Savaitės filmai

Ištrūkės Džango ****

Ekscentriškas „galvų medžiotojas“ Šulcas (Christoph Waltz) gaudo pačius pavojingiausius laukinius Vakarų nusikalstelius. Darbelis ne iš lengvųjų, todėl be gero pagalbininko neapsieisi. Bet kaip rasti tokį, kuris būtų ir patikimas, ir nelabai brangus? Juodaodis vergas bėglys Džango (Jamie Foxx) – puikus kandidatas. Juolab kad jis turi iš savo motyvų – nori išgelbėti vergijoje likusią žmoną Brumhildą (Kerry Washington) ir atkerštyti saudinių plantatoriui (Leonardo DiCaprio). Naujas Quentin Tarantino filmas – fantazija spagečių vesternų ir 5-ojo dešimtmecio Holivudo filmų apie JAV Pietus tema. Kraujas liejasi gausiai, kitų tarantiniškų triukų taip pat nepristigis (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Meilė kaip nuodai ****

Ši vasara keturiolikmetei Anai pilna mažų ir didelių atradimų. Grįžusi vasaros atostogu į katalikiškos internatinės mokyklos ji sužino, kad tėvas paliko šeimą. Mama ieško nusiraminimo jaunystės draugo kunigo draugijoje. Ana rūpinasi seneliu ir ruošiasi sutvirtinimo sakramentui. Tačiau bendraamžis Pjeras pažadina paauglęs seksualumą. Nauji potyriai su Pjeru, daugybė neatsakyti klausimų priverčia Aną suabejoti tikėjimui, savimi, šeima. Režisierė Katell Quillélévéré už šį debiutinį filmą pelnė Jeano Vigo prizą. Vaidina Clara Augarde, Lio, Michel Galabru, Stefano Cassetti, Thierry Neuvic, François Bernard (Prancūzija, 2010). (Vilnius)

Provokuojančios užrašai ***

Šešiolikmetis vaikinas mėgsta lankytis savo bendramokslio namuose. Jis stebi draugo šeimos gyvenimą, o vėliau ji aprašo savo rašiniuose. Prancūzų kalbos mokytojas supranta, kad vaikinas iš paskutinio suolo talentinges. Bet svetimo gyvenimo stebėjimas išprovokuoja nekontroliuojamus įvykius. Filmą sukūrės prancūzų režisierius François Ozonas tvirtina, kad išpanų dramaturgo Juano Mayorgos pjesė, tapusi filmo pagrindu, leido jam prabili apie savo darbą, apie kiną, apie tai, iš kur ateina įkvėimas. Vaidina Fabrice'as Luchini, Ernitas Umhaueris, Kristin Scott Thomas, Emmanuelle Seigner (Prancūzija, 2012). (Vilnius)

Skrydis ***

Naujame Roberto Zemeckio filme Denzelas Washingtonas vaidina patyrusį pilotą Vipa Vaitekerį, kuris išvengė avarijos ir sėkminges nutupdė lėktuvą. Vipas išgelbėjo šimtus gyvybių ir visi jų vadina didvyriu. Tačiau kuo daugiau aiškėja katastrofos detalių, tuo daugiau kyla klausimų, kas iš tikruju išvysko lėktuve. Taip pat vaidina Don Cheadle, Kelly Reilly (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Taikinys #1 ***

Teristo Nr. 1 – Osamos Bin Ladeno medžioklė naujame „Oskaro“ laureatės Kathryn Bigelow filme parodyta jaunos CŽV agentės Majos (Jessica Chastain) akimis. Nepaisant kolegų nepasitikėjimo, biurokratijos ir daugybės kliūčių, agentei pavyksta įtikinti Pentagoną, kad reikia atakuoti slaptavietę, kur galimaile slepiasi teroristas. Filmas sulaukė ir prestižinių nominacijų, ir JAV karinės vadovybės kritikos. Originalus jo pavadinimas „Zero Dark Thirty“ – tai karinis terminas, žymintis tikslų operacijos pradžios laiką. Būtent tokiu laiku JAV jūros pėstininkų būrys pradėjo vykdyti užduotį, netrukus Bin Ladenas jau buvo negyvas. Taip pat vaidina Jason Clarke, Kyle Chandler, Scott Adkins (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Vardieniai ***

Victoro Hugo romano pagrindu sukurto miuziklo ekranizacija. Veiksmas nukelia į XIX amžių, o socialinės neteisybės prislėgtą prancūzų liaudies likimą įkūnija katorgininkas Žanas Valžanas (Hugh Jackman). Sugėbėjės grįžti į doros kelią ir praturtėjės, Valžanas padeda visiems vardieniams. Tačiau ji persekoja Paryžiaus policijos inspektorius Žaveras (Russell Crowe). Valžanas jaučiasi atsakingas už Fantinos (Anne Hathaway) mirtį, todėl prisieka globoti jos dukterį Kozetę (Amanda Seyfried). Filmą kūrės Tomas Hooperis neslepia miuziklo sąlygiškumo, greičiau atvirkščiai (D. Britanija, JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, Šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markuličienė

Dizainas – Jokūbas Jacobkis | Maketas – Vanda Čemerkaitytė

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

8–13 d. – Valentinas vienas (rež. D. Ulvydas) – 11.20, 14, 17, 19.20, 21, 22 val.; 14 d. – 11, 13.30, 16.30, 19.15, 20.30, 22 val.
8–13 d. – Žuviukas Nemo (3D, JAV) – 13.15, 16, 18.30; 14 d. – 11, 13.40 (lietuvių k.);
(originalo k.)
8–13 d. – Žuviukas Nemo (JAV) – 11.20, 14 val.; 14 d. – 11.20, 13.50
8–13 d. – Ana Karenina (D. Britanija) – 12, 14.45, 17.45, 20.45; 14 d. – 11.40, 14.45, 17.45, 20.45
8–13 d. – Argo (JAV) – 12.15, 15.15, 18, 21.15; 14 d. – 14.40, 18, 20.40
14 d. – Rusų nuotykiai Las Vegas (Rusija) – 16, 18.15
14 d. – Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti (JAV) – 21.40
16 d. – G. Verdi „Rigoletas“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitano operos – 19.55
13 d. – Nemirtingųjų kronikos: nuostabūs sutvėrimai (JAV) – 18.20; 14 d. – 12, 15, 18, 21 val.
8–13 d. – Jonukas ir Grytutė. Raganų medžiotojai (JAV) – 14.20, 16.30, 19, 21.30; 14 d. – 11.20, 16.10, 21.20
8–13 d. – Dubleris (Rusija) – 15, 17, 19.20, 21.30; 16.30, 21.45
8, 11, 12 d. – Ištrūkės Džango (JAV) – 17.30, 20.50; 9, 10 d. – 13.40, 17.30, 20.50; 14 d. – 13, 17, 21 val.
8, 11–13 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 13.20, 15.40; 9, 10 d. – 11, 13.20, 15.40 – 12 val.; 14 d. – 12 val.
8–12 d. – Skrydis (JAV) – 18.20, 21.15; 13 d. – 21.15; 14 d. – 13.20, 18.20
8–13 d. – „Saulės cirkas“: visatos pakrašty (3D, JAV) – 11 val.
8–13 d. – Hobitas. Nelaukta kelionė (JAV) – 11.40
8–13 d. – Tyli naktis (rež. M. Martinsonas) – 22 val.; 14 d. – 18.45, 21.20
9, 10 d. – Legendos susivienija (JAV) – 12 val.; 14 d. – 11.15
8, 11–13 d. – Populiari mergina (Prancūzija) – 18.30; 9, 10 d. – 12.30, 18.30; 14 d. – 11.30, 17.30
8–13 d. – Taikinys #1 (JAV) – 15, 21 val.; 14 d. – 14, 20.10
9, 10 d. – Vardieniai (D. Britanija) – 12.15, 18.15; 14 d. – 13.15, 18.30
8–13 d. – Pi gyvenimas (JAV) – 15.30; 14 d. – 12.15, 15.15, 18.30
8–13 d. – Gangsterių medžiotojai (JAV) – 21.30
8–11, 13 d. – Valentinus vienas (rež. D. Ulvydas) – 11.30, 13.30, 16.15, 19, 21.40; 12 d. – 11.30, 16.15, 19, 21.40; 14 d. – 10.15, 12.45, 15.45, 18.15, 19.45, 20.45
8–13 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 13, 15.30; 9, 10 d. – 10.30, 13, 15.30; 14 d. – 11.15
8, 9 d. – Skrydis (JAV) – 18, 20.45, 23.30; 10, 11, 13 d. – 18, 20.45; 12 d. – 20.45; 14 d. – 11, 17 val.
8, 9 d. – Ištrūkės Džango (JAV) – 20, 23.15; 10–13 d. – 20 val.; 14 d. – 15, 21.45
8–13 d. – Pi gyvenimas (JAV) – 11, 20.30; 14 d. – 12.30, 23.30; 14 d. – Pi gyvenimas (3D, JAV) – 18.15
8–13 d. – Vardieniai (D. Britanija) – 12.45, 21.20; 14 d. – 15.45, 23.45; 8–13 d. – Populiari mergina (Prancūzija) – 16 val.
8–12 d. – Taikinys #1 (JAV) – 18.15; 14 d. – 13.45, 23.15; 8, 9 d. – Tyli naktis (rež. M. Martinsonas) – 23.40; 14 d. – 13, 17.30
8–13 d. – Legendos susivienija (JAV) – 10.45; 14 d. – 10.30; 8–13 d. – Gangsterių medžiotojai (JAV) – 16.15
14 d. – Dubleris (Rusija) – 17.15
14 d. – „Saulės cirkas“. Visatos pakrašty (3D, JAV) – 10.45
8–12 d. – Tabu (Portugalija, Vokietija, Brazilija, Prancūzija) – 17 val.; 10 d. – 20 val.
8 d. – Veidas už balso – Virgilijus Kęstutis Noreika (rež. V. Vareikytė) – 19 val.; 10 d. – 14 val.; 8 d. – Aurora (rež. K. Buožytė) – 21 val.; 10 d. – 16 val.; 9 d. – Vėžliuko Semio nuotykiai (Belgija) – 14 val.; 10 d. – Septyni psychopatai (JAV, D. Britanija) – 18 val.
14 d. – koncertas „Juokas ir rimtai apie milę“ – 18 val.
14 d. – Jausmų galia (JAV) – 21 val.

14 d. – Debesų žemėlapis (Vokietija, JAV, Honkongas, Singapūras) – 19.30

14 d. – Meilė kaip nuodai (Prancūzija) – 15.30

Ozo kino salė

8, 13, 14 d. – Aurora (rež. K. Buožytė) – 18 val.; 9, 12 d. – 16 val.
8 d. – Igruški (rež. L. Lužytė) – 16 val.
8 d. – Bandymas išsiaiškinti (rež. A. Grikevičius) – 17 val.
12 d. – Kvėpavimas (Korėja) – 18 val.
13 d. – Tėvas (rež. M. Sargsyan) – 16 val.
13 d. – Juozas Mištinis. Nežinomas interviu (rež. R. Banioniš) – 17 val.
9 d. – Jausmų galia (JAV) – 18 val.; 14 d. – 16 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

8, 9 d. – Valentinas vienas (rež. D. Ulvydas) – 11.30, 16.30, 17.45, 19, 21.30, 23.50; 10–13 d. – 11.30, 16.30, 17.45, 19, 21.30; 14 d. – 11.45, 16, 16.15, 18.45, 21.30, 23.59
8–13 d. – Žuviukas Nemo (3D, JAV) – 10.15, 12.30, 15, 17.15; 14 d. – 10.15, 12.45

8–13 d. – Vargdieniai (D. Britanija) – 11.15, 13.30

8, 9 d. – Ana Karenina (D. Britanija) – 11.45, 14.45, 17.30, 20.15, 22.50; 10–13 d. – 11.45, 14.45, 17.30, 20.15; 14 d. – 15.15, 18, 20.30

14 d. – Rusų nuotykiai Las Vegas (Rusija) – 13.30, 21.30; 14 d. – Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti (JAV) – 19.15

16 d. – G. Verdi „Rigoletas“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitano operos – 19.55

12 d. – Subtilumas (Prancūzija) – 18 val.

13 d. – Nemirtingųjų kronikos: nuostabūs sutvėrimai (JAV) – 18.15; 14 d. – 11.30, 14.15, 18.45, 21.45, 23.59

8–13 d. – Žuviukas Nemo (JAV) – 11.15, 13.30, 15, 17.15; 14 d. – 10.15, 12.45

8–13 d. – Skrydis (JAV) – 18.15, 20.45, 23.30; 10, 11, 13 d. – 18, 20.45; 12 d. – 20.45; 14 d. – 11, 17 val.

8–13 d. – Jonukas ir Grytutė. Raganų medžiotojai (JAV) – 13.45, 15.45, 19.45, 21.45; 14 d. – 15.15, 19.45, 22 val.

8, 9 d. – Ketas riešutėlis (JAV) – 14, 18.30, 23 val.; 10–13 d. – 14, 18.30; 14 d. – 20 val.

8, 11–13 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 13, 15.30; 9, 10 d. – 10.30, 13, 15.30; 14 d. – 11.15

8, 9 d. – Skrydis (JAV) – 18, 20.45, 23.30; 10, 11, 13 d. – 18, 20.45; 12 d. – 20.45; 14 d. – 11, 17 val.

8, 9 d. – Ištrūkės Džango (JAV) – 20, 23.15; 10–13 d. – 20 val.; 14 d. – 15, 21.45

8–13 d. – Pi gyvenimas (JAV) – 11, 20.30; 14 d. – 12.30, 23.30; 14 d. – Pi gyvenimas (3D, JAV) – 18.15

8–13 d. – Vargdieniai (D. Britanija) – 12.45, 21.20; 14 d. – 15.45, 23.45; 8–13 d. – Populiari mergina (Prancūzija) – 16 val.

8–12 d. – Taikinys #1 (JAV) – 18.15; 14 d. – 13.45, 23.15; 8, 9 d. – Tyli naktis (rež. M. Martinsonas) – 23.40; 14 d. – 13, 17.30

8–13 d. – Legendos susivienija (JAV) – 10.45; 14 d. – 10.30; 8–13 d. – Gangsterių medžiotojai (JAV) – 16.15

14 d. – Dubleris (Rusija) – 17.15

14 d. – „Saulės cirkas“. Visatos pakrašty (3D, JAV) – 10.45

8–12 d. – Tabu (Portugalija, Vokietija, Brazilija, Prancūzija) – 17 val.; 10 d. – 20 val.